

UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVI

UDS

2023

22
TEMMUZ
tarihinde yapılacak
sınava göre

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SOSYAL
ÇALIŞMACI

Unvan Değişikliği Sınavı

KONU ANLATIMLI
SORU BANKASI

%100 ÖZGÜN

Kamu Kurumları Personeli Unvan Değişikliği Sınavı
hükümleri doğrultusunda güncel olarak hazırlanmıştır.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SOSYAL ÇALIŞMACI

KONU ANLATIMLI SORU BANKASI

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

©

Bütün hakları Data Yayınlarına aittir.

Yayıncının ve editörün izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

Kitabın bilimsel sorumluluğu editöre aittir. Editör bölümlere katkıda bulunmuştur.

ISBN

978-625-6440-26-5

SERTİFİKA NO

40447

SAYFA TASARIMI

Data Dizgi Ekibi

KAPAK TASARIMI

Data Grafik Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital Matbaacılık

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok.

Matbaacılar Sitesi Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 29 95 – 0 505 925 57 81

Faks: 0 312 342 23 58

İÇİNDEKİLER

CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ İLE CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA YÖNETMELİK	5
5275 SAYILI CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN	59
CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN 27/07/2007 TARİH VE 46/1 SAYILI GENÇ VE YETİŞKİN HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARIN EĞİTİM VE İYİLEŞTİRME İŞLEMLERİ VE DİĞER HÜKÜMLER HAKKINDA GENELGESİ . . .	101
CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN CEZA İNFAZ KURUMLARI KÜTÜPHANE VE KİTAPLIK YÖNERGESİ . . .	118
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARIN ÖDÜLLENDİRİLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK	127
ADALET BAKANLIĞI İLE DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ	136
ADALET BAKANLIĞI İLE MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ARASINDA EĞİTİM VE ÖĞRETİM İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ	145
GÖZLEM VE SINIFLANDIRMA MERKEZLERİ İLE HÜKÜMLÜLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNE DAİR YÖNETMELİK	165
ADALET BAKANLIĞI İLE MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ARASINDA 'CEZA İNFAZ KURUMLARI VE TUTUKEVLERİNDE ANNESİNİN YANINDA KALAN ÇOCUKLARIN GELİŞİMLERİNİN DESTEKLENMESİ' HAKKINDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ . .	181
T.C. ADALET BAKANLIĞI İLE T.C. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ARASINDA TUTUKLU, HÜKÜMLÜ VEYA YÜKÜMLÜLER İLE ÇOCUKLARININ SOSYAL HİZMETLERDEN YARARLANDIRILMASI HAKKINDA İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ	185
SOSYAL ÇALIŞMA / SOSYAL HİZMET İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	194
SOSYAL SORUNLAR	199
REFAH REJİMLERİ VE SOSYAL ÇALIŞMA	210
DEZAVANTAJLI BİREYLER - GRUPLAR	216
SOSYAL HİZMET KURUM VE KURULUŞLARI	222
SOSYAL HİZMET MEVZUATI	229
SOSYAL ÇALIŞMA MESLEĞİNİN ETİK İLKE VE DEĞERLERİ	240
SOSYAL HİZMET UYGULAMA SÜREÇLERİ	248
SOSYAL HİZMETTE SORUN ÇÖZME SÜRECİ	253
SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ ÖZELLİKLERİ, YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	259
SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ	268
SOSYAL ÇALIŞMA-SOSYAL HİZMET İLE İLGİLİ KURAMLAR VE MODELLER- YAKLAŞIMLAR	273
PLANLI DEĞİŞME SÜRECİ VE AŞAMALARI	281
SOSYAL ÇALIŞMACININ SAHİP OLMASI GEREKEN BECERİLERİ	286
SOSYAL ÇALIŞMACININ MESLEKİ ROLLERİ	293

CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ İLE CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA YÖNETMELİK

1. BÖLÜM

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam: –Madde 1

(1) Bu Yönetmeliğin amacı, ceza infaz kurumlarının yönetimine, ceza ve güvenlik tedbirlerinin ne şekilde yerine getirileceğine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Dayanak: –Madde 2

(1) Bu Yönetmelik, 14/6/1930 tarihli ve 1721 sayılı Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun, 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna İlişkin Bazı Mali Hükümlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 121 inci maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar: –Madde 3

(1) Bu Yönetmelikte yer alan;

a) Bakan: Adalet Bakanını,

b) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

c) Genel Müdür: Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürünü,

ç) Genel Müdürlük: Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü,

d) Cezaevi tabibi: Ceza infaz kurumlarında görev yapan hekimleri,

e) Kurum: Ceza infaz kurumlarını,

f) Ceza infaz kurumları: Kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, açık ceza infaz kurumları ile gözlem ve sınıflandırma merkezleri ve çocuk eğitimevlerini, ifade eder.

Örnek Soru Tarzı

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğe göre "Kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, açık ceza infaz kurumları ile gözlem ve sınıflandırma merkezleri ve çocuk eğitimevlerini" ifade eden terim verilenlerden hangisidir?

- A) İnfaz kurumları
- B) Ceza takip kurumları
- C) Ceza infaz kurumları
- D) İnfaz takip kurumları
- E) Cezaevi kurumları

Cevap C

İKİNCİ BÖLÜM

İnfazın Dayanağı, İzlenmesi ve İnfaz Kurumları

İnfazın dayanağı ve izlenmesi: –Madde 4

(1) Mahkûmiyet hükümleri kesinleşmedikçe infaz olunmaz.

(2) Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı ceza ve güvenlik tedbirine ilişkin hükmü Cumhuriyet başsavcılığına gönderir. Kesinleşen mahkûmiyet kararlarının infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir. Bu kapsamda;

a) Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı; kurumun mevzuata göre yönetilmesini ve infaz hizmetlerinin temel insan haklarına uygun olarak yerine getirilmesini ister ve denetler. Görüş ve önerilerini denetleme defterine yazar, gerekli gördüğü durumlarda Bakanlığa bilgi verir.

b) Kurumda çalışan tüm görevliler, Cumhuriyet başsavcısının veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısının istediği her türlü bilgiyi vermekle yükümlüdür.

Hapis cezalarının infaz edileceği kurumlar:

–Madde 5

(1) Hapis cezaları, 5275 sayılı Kanunun 8 ilâ 15 inci maddelerinde türleri sayılan ve nitelikleri belirtilen ceza infaz kurumlarında infaz olunur.

(2) Kurumların, hangi tür olarak kullanılacağı ihtiyaca göre Bakanlık tarafından belirlenir.

yazılı olarak bildirilir. Savunma yazılı olarak sunulabileceği gibi sözlü olarak da yapılabilir. Sözlü savunma tutanakla saptanır. Türkçe bilmeyenlerle, sağır ve dilsizlerin savunmaları tercüman aracılığıyla alınır.

(5) Disiplin cezaları disiplin kurulunca evrak üzerinden görüşülerek **en geç üç gün** içinde karara bağlanır. Disiplin kurulu, yasada yazılı disiplin cezası uygulanmasına veya disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verebilir. Disiplin kurulu kararları gerekçeli olarak yazılır ve kararda şikâyet mercii ve süresi açıkça gösterilir.

(6) Disiplin kurulu kararı neticesinde verilen disiplin cezalarından;

a) Çocuklar hakkında verilen uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası, kurumun **en üst** amiri tarafından,

b) Yetişkinler hakkında verilen kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası, kurumun **en üst** amiri tarafından,

c) Diğer disiplin cezaları, kurum **en üst** amirince görevlendirilen infaz ve koruma başmemuru tarafından,

ç) Çocuklar hakkında alınan disiplin tedbirleri ile diğer hükümlüler hakkında alınan tedbirler, kurum **en üst** amiri tarafından,

hükümlüye bildirilir ve disiplin kurulu kararı yönetim tarafından derhal tebliğ edilir. Hükümlüye yapılacak bildirim ve tebliğlerde, cezanın niteliği, süresi ve hangi eylemden dolayı verildiği belirtilir. Bildirim ve tebliğ, disiplin cezalarının uygulanmasından önce yapılır. Disiplin ceza ve tedbirleri ile diğer tedbirlere karşı şikâyet ve itiraz durumunda 4675 sayılı Kanun hükümleri uygulanır. Diğer mevzuatta yer alan dilekçe ve şikâyet hakkına ilişkin hükümler saklıdır.

(7) Kurumun iç düzeninin veya hükümlülerin yaşam ve beden bütünlüklerinin ciddi tehlike altında bulunması nedeniyle derhal tedbir alınması zorunlu olan hâllerde, kurumun **en üst** amiri 122 nci maddede belirtilen tedbirleri almakla beraber soruşturmayı başlatır. Bu hâlde infaz hâkimine bilgi verilir.

(8) (Ek:RG-12/11/2021-31657-CK-4773/45 md.) Disiplin soruşturması hükümlünün barındırıldığı ceza infaz kurumu disiplin kurulu tarafından yapılır. Hükümlünün ceza infaz kurumu dışındaki eylemleri nedeniyle yapılacak disiplin soruşturması, hükümlünün eylem öncesi en son barındırıldığı ceza infaz kurumu disiplin kurulu tarafından yapılır.

Örnek Soru Tarzı

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğe göre disiplin soruşturması en geç kaç gün içinde **tamamlanır**?

- A) 5 B) 7 C) 10 D) 15 E) 20

Cevap D

Disiplin cezalarının infazı: –Madde 120

(1) Hücreye koyma cezasının infazı:

a) Hücreye koyma cezasına infaz hâkiminin onayı ile başlanır. Hücreye koyma cezası, hükümlünün eylemlerinin nitelik ve ağırlığına göre **bir günden yirmi güne** kadar, açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere, geceli ve gündüzlü bir hücrede tek başına tutulması ve her türlü temastan yoksun bırakılmasıdır.

b) Hücre, yaşamsal gereksinimleri karşılayacak şekilde ve özellikle, bel hizasında 100x75 cm ebadında penceresi olan ve **en az** odanın genişliğinde havalandırması bulunan **dokuz veya** on metrekare büyüklüğünde, duş ve tualeti olacak şekilde düzenlenir.

c) Hücreye konulan hükümlünün, resmi yetkili merciler ve avukatı ile görüşmesine engel olunmaz.

ç) Hücreye koyma cezasının infazı sırasında hükümlü, günde **bir saat** açık havada bulunabilme hakkından mutlak yararlandırılır ve kitap okumasına izin verilir.

d) (Değişik:RG-12/11/2021-31657-CK-4773/46 md.) Hücreye koyma cezasının infazından önce ve infazı sırasında hükümlü, cezaevi tabibi tarafından muayene edilir. İlgilinin bu cezaya katlanamayacağı anlaşılırsa cezanın infazı sonraya bırakılır veya cezaevi tabibinin belirleyeceği aralıklarla infaz edilir. Koşullu salıverilme tarihine kadar hükümlünün iyileşemeyeceğinin tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanesi sağlık kurulu raporu ile saptanması hâlinde hücreye koyma cezası infaz edilmez; yerine 5275 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinin ikinci fıkrasının uygulandığı hâllerde **iki ay**, üçüncü fıkrasının uygulandığı hâllerde **dört ay** süreyle ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası uygulanır. Raporlar infaz dosyasına konulur.

(2) (Ek:RG-12/11/2021-31657-CK-4773/46 md.)(1) 5275 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasında düzenlenen disiplin cezasının infazına infaz hâkiminin onayı ile başlanır.

(3) Kınama cezası, hükümlüye eyleminin kötü niteliğinin ve uygunsuzluğunun açıklanması ve tekrarı durumunda doğuracağı sonuçlara dikkatinin çekilmesidir.

(4) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası, hükümlünün bir aydan **üç aya** kadar süreyle kurumun kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılmasıdır.

(5) Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezası, hükümlünün kurum yönetiminde ücret karşılığı çalıştığı işten bir aydan **üç aya** kadar yoksun bırakılmasıdır.

(6) Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası, hükümlünün bir aydan **üç aya** kadar mektup, faks ve telgraf almak ve yollamaktan, televizyon izlemekten, radyo dinlemekten, telefon etmekten ve diğer iletişim araçlarından yararlanmaktan tamamen veya kısmen yoksun bırakılmasıdır. Hükümlüye gelen mektup, faks ve telgraflar, disiplin cezasının infazından

TEST
1

**CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ
İLE CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN
İNFAZI HAKKINDA YÖNETMELİK**

1. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre, aşağıdakilerden hangisi ceza infaz kurumlarındaki kurullardan değildir?

- A) Disiplin kurulu
- B) Sağlık kurulu
- C) Eğitim kurulu
- D) İşyurdu yönetim kurulu
- E) İdare ve gözlem kurulu

2. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre, aşağıdakilerden hangisi ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezasının tanımıyla ilgili doğru bilgidir?

- A) Hükümlünün bir aydan iki aya kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır.
- B) Hükümlünün on beş günden bir aya kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır.
- C) Hükümlünün yirmi günden bir aya kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır.
- D) Hükümlünün bir aydan üç aya kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır.
- E) Hükümlünün üç aydan bir yıla kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır.

3. "Hükümlülerin uyarma, kınama ve bazı etkinliklerden alıkoyma cezaları dışında kalan disiplin cezalarını gerektiren eylemlerinin öğrenilmesinden itibaren derhal ve en geç..... gün içinde kurum en üst amirince atanan bir görevli tarafından soruşturmaya başlanır. Soruşturma en geç gününde tamamlanır."

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre, parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) 3 - 7
- B) 5 - 7
- C) 7 - 10
- D) 10 - 15
- E) 5 - 15

4.

- I. Disiplin kurulu
- II. Eğitim kurulu
- III. İdare ve gözlem kurulu

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre, aşağıdaki görevlerden hangisi numaralandırılmış kurullardan herhangi birine ait değildir?

- A) Hükümlülerin iyileştirme programları çerçevesinde çalıştırılmalarını sağlamak.
- B) Kurum dışından getirilecek kişileri ve bu kişilerin yapacağı etkinlikleri ve konusunu belirlemek
- C) İyi hâlin tespitine esas oluşturacak görüş bildirmek.
- D) Hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek.
- E) Kuruma gelen kitabın, kitaplık ya da kütüphaneye kabul edilip edilmemesine karar vermek

5275 SAYILI CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN

2. BÖLÜM

BİRİNCİ KİTAP

Amaç ve Temel İlkeler, Hapis Cezası ve Güvenlik Tedbirleri

BİRİNCİ KISIM

Amaç ve Temel İlkeler

BİRİNCİ BÖLÜM

Kanunun Amacı

Amaç: –Madde 1

(1) Bu Kanunun amacı, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel İlkeler

İnfazda temel ilke: –Madde 2

(1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasi veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.

(2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.

İnfazda temel amaç: –Madde 3

(1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan **bir yaşam** biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.

İnfazın koşulu: –Madde 4

(1) Mahkûmiyet hükümleri kesinleşmedikçe infaz olunmaz.

İnfazın dayanakları ve kimin tarafından izleneceği: –Madde 5

(1) Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükmü Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir. Bu hükmü göre cezanın infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir.

İKİNCİ KISIM

Hapis Cezaları ve Güvenlik Tedbirleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Hapis Cezaları ve Güvenlik

Tedbirlerinin İnfazında Gözetilecek İlkeler

Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler: –Madde 6

(1) Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir:

a) Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar.

b) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli **bir yaşam** sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir. Hükümlülerin, Anayasada yer alan diğer hakları, infazın temel amaçları saklı kalmak üzere, bu Kanunda öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabilir.

c) Cezanın infazında hükümlünün iyileştirilmesi hususunda mümkün olan araç ve olanaklar kullanılır. Hükümlünün kanun ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunîlik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır.

d) İyileştirmeye gereksinimleri olmadığı saptanan hükümlülere ilişkin infaz rejiminde, bu hükümlülerin kişilikleriyle orantılı bireyselleştirilmiş programlara yer verilmesine özen gösterilir ve bu hususlar yönetmeliklerde düzenlenir.

e) Cezanın infazında adalet esaslarına uygun hareket edilir. Bu maksatla ceza infaz kurumları kanun ve yönetmeliklerin verdiği yetkilere dayanarak nitelikli elemanlarca denetlenir.

İKİNCİ KİTAP Diğer Cezalar, Tedbirler, Koşullu Salıverilme ve Tutukluluk

BİRİNCİ KISIM Diğer Cezalar

BİRİNCİ BÖLÜM

Kamuya Yararlı Bir İşte Çalıştırma ve Adli Para Cezalarının İnfazı

Kamuya yararlı bir işte çalıştırma: –Madde 105

(1) Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan kısa süreli hapis cezasının yaptırım seçeneklerinden kamuya yararlı bir işte çalıştırma; hükümlünün, ücretsiz olarak **iki saat** çalışması karşılığı **bir gün** olmak üzere bir kamu kurumunun veya kamu yararına hizmet veren bir özel kuruluşun belirli hizmetlerinde çalıştırılmasıdır. (**Ek cümle: 14/4/2020-7242/45 md.**) Günlük çalışma süresi, **en az iki saat** ve **en fazla sekiz saat** olacak şekilde denetimli serbestlik müdürlüğünce belirlenir.

(2) (**Değişik:14/4/2020-7242/45 md.**) Denetimli serbestlik müdürlükleri, bölgelerinde bulunan bu tür kurumlardan hükümlüleri ne suretle çalıştırabileceklerine dair bilgi alırlar ve hizmetler listesini oluştururlar.

(3) (Mülga:14/4/2020-7242/45 md.)

(4) (Mülga: 5/4/2012-6291/3 md.)

(5) (Mülga: 5/4/2012-6291/3 md.)

Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı: –Madde 105

(**Ek: 5/4/2012-6291/1 md.**)

(1) (**Değişik:14/4/2020-7242/46 md.**) Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunan ve koşullu salıverilmesine **bir yıl** veya **daha az** süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, hükmün infazına ilişkin işlemleri yapan Cumhuriyet başsavcılığının bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilebilir.

(2) (**Değişik:14/4/2020-7242/46 md.**) Açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları oluşmasına karşın, iradesi dışındaki bir nedenle açık ceza infaz kurumuna ayrılamayan veya bu nedenle kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilen iyi hâlli hükümlüler, diğer şartları da taşımaları hâlinde, birinci fıkrada düzenlenen infaz usulünden yararlanabilirler.

(3) Yukarıdaki fıkralarda düzenlenen infaz usulünden;

a) Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu bulunan ve koşullu salıverilmesine **iki yıl** veya **daha az** süre kalan kadın hükümlüler,

b) Maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen ve koşullu salıverilmesine **üç yıl** veya **daha az** süre kalan hükümlüler,

diğer şartları da taşımaları hâlinde yararlanabilirler. Ağır hastalık, engellilik veya kocama hâli, Adli Tıp Kurumundan alınan veya Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan bir raporla belgelendirilmelidir.

(4) (**Değişik: 18/6/2014-6545/80 md.**) Adli para cezasının ödenmemesi nedeniyle, cezası hapse çevrilen hükümlüler yukarıdaki fıkralardaki infaz usulünden yararlanamazlar.

(5) Denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezasının infazına karar verilen hükümlünün, koşullu salıverilme tarihine kadar;

a) Kamuya yararlı bir işte ücretsiz olarak çalıştırılması,

b) Bir konut veya bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulması,

c) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemesi,

d) Belirlenen programlara katılması,

yükümlülüklerinden **bir veya** birden fazlasına tabi tutulmasına, denetimli serbestlik müdürlüğünce karar verilir. Hükümlünün risk ve ihtiyaçları dikkate alınarak yükümlülükleri değiştirilebilir.

(6) Hükümlünün;

a) Ceza infaz kurumundan ayrıldıktan sonra, talebinde belirttiği denetimli serbestlik müdürlüğüne **beş gün** içinde müracaat etmemesi,

b) Hakkında belirlenen yükümlülüklerle, denetimli serbestlik müdürlüğünün hazırladığı denetim ve iyileştirme programına, denetimli serbestlik görevlilerinin bu kapsamdaki uyarı ve önerileriyle hakkında hazırlanan denetim planına uymamakta ısrar etmesi,

c) Ceza infaz kurumuna geri dönmek istemesi,

hâlinde, denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine, koşullu salıverilme tarihine kadar olan cezasının infazı için açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine, denetimli serbestlik müdürlüğünün bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilir.

(7) (**Yeniden Düzenleme:14/4/2020-7242/46 md.**) Hükümlü hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlandıktan sonra işlediği iddia olunan ve cezasının alt sınırı **bir yıl** veya daha fazla hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suçtan dolayı kamu davası açılmış olması hâlinde, denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine infaz

10. 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a göre hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda belirli hususlarda gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur.

Aşağıdakilerden hangisi bu hususlardan biri değildir?

- A) Ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı
- B) Herhangi bir meslek öğrenip öğrenmediği
- C) Haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı
- D) Yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği
- E) Uygulanan iyileştirme programlarına göre toplu bütünlüşmeye hazır olup olmadığı

11. 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a göre toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olanlar hakkında yapılacak açık ceza infaz kurumuna ayırmaya, denetimliserbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına ve koşullu salıverilmeye ilişkin değerlendirmelerde idare ve gözlem kurulu karar verir.

Aşağıdakilerden hangisi bu kurulda yer alanlardan biri değildir?

- A) Cumhuriyet savcısı
- B) Cumhuriyet başsavcısı tarafından belirlenen bir izleme kurulu üyesi
- C) İnfaz koruma müdürü
- D) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından belirlenen birer uzman kişi
- E) Sağlık Bakanlığı il veya ilçe müdürlükleri tarafından belirlenen birer uzman kişi

12. 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a göre hükümlü, hapis cezası veya güvenlik tedbirinin infazı için gönderilen çağrı kâğıdının tebliği üzerine kaç gün içinde gelmezse Cumhuriyet savcısı yakalama emri çıkarır?

- A) 5
- B) 10
- C) 15
- D) 20
- E) 25

13. 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a göre hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için ceza infaz kurumlarında bulunması gereken süre kaç aydan fazla olmalıdır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

14. 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a göre aşağıdakilerden hangisi kapalı ceza infaz kurumlarının özelliklerinden biri değildir?

- A) İç ve dış güvenlik görevlileri bulunması
- B) Firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış olması
- C) Aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın bulunmaması
- D) Yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanması
- E) Grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanması

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN 27/07/2007 TARİH VE 46/1 SAYILI GENÇ VE YETİŞKİN HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARIN EĞİTİM VE İYİLEŞTİRME İŞLEMLERİ VE DİĞER HÜKÜMLER HAKKINDA GENELGESİ

3. BÖLÜM

GENELGE

No : 46/1

13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun gereğince, ceza infaz kurumlarında genç ve yetişkin hükümlü ve tutuklulara uygulanacak eğitim ve iyileştirme çalışmalarına ilişkin usul ve esasları göstermek, mevzuatın uygulanmasını kolaylaştırmak ve uygulamada ortaya çıkan sorunları gidermek amacıyla bu Genelge hazırlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Ceza İnfaz Kurumlarındaki Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirme Faaliyetlerine İlişkin Mevzuat

İLGİLİ MEVZUAT

(1) Anayasa'nın 42'nci maddesine göre "Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir." Bu Anayasal hak hiç şüphe yok ki kurum yaşantısının gerektirdiği doğal sınırlamalar dışında tutuklu ve hükümlüler için de geçerlidir.

(2) 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 3,6,7,26,60,61, 62,65,73,75,76,77,87,88 ve 89. maddelerinde hükümlü ve tutukluların eğitim ve iyileştirme faaliyetleri düzenlenmiştir.

(3) Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri Yönetmeliğinde hükümlülere uygulanacak eğitim ve iyileştirme programları hakkında düzenlemeler yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Eğitim İlkeleri

EĞİTİM İLKELERİ

(1) Hükümlü ve tutukluların maddî ve manevî kalkınmaları için eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerekliliği ve yararı bütün dünyaca kabul edilmiştir. Bu faaliyetler, en etkili iyileştirme aracı olduğu kadar, kurum rejiminin gerektirdiği disiplin ve düzene en iyi uyan yaşayış sistemidir.

(2) Eğitime yönelik çalışmalardan beklenen; hükümlü ve tutukluların doğru davranış, tutum ve alışkanlıkları benimseyerek, yeniden suç işlemelerini önleyecek ahlâkî değerler kazanmalarını sağlamak, kurum hayatını normal hayata yakınlaştırarak, bu kişilerin salıverilmelerinden sonra topluma uyumlarını kolaylaştırmak ve dış olaylara, tahriklere karşı sabırlı, dayanıklı ve soğukkanlı hâle getirmektir.

(3) Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin R (89) 12 sayılı "Ceza İnfaz Kurumlarındaki Eğitim" konulu tavsiye kararı ile ceza infaz kurumlarındaki eğitim hakkında üye devletlerce benimsenmesi önerilen aşağıdaki temel ilkelere uyulur;

a) Bütün hükümlü ve tutukluların, meslekî eğitim, yaratıcı ve kültürel faaliyetler, bedensel eğitim, spor, sosyal eğitim ve kütüphane tesislerini ihtiva edecek şekilde tasarlanmış bir eğitime sahip olması sağlanacaktır.

b) Hükümlü ve tutuklulara verilecek eğitimin, dış dünyada aynı yaş gruplarına sağlanan eğitimle aynı olması sağlanacak ve öğrenme fırsatlarının alanı olabildiğince geniş tutulacaktır.

c) Ceza infaz kurumlarında eğitim; kişinin sosyal, ekonomik ve kültürel şartlarını akılda tutarak onu bir bütün hâlinde geliştirmeyi hedefleyecektir.

ç) Ceza infaz kurumları sisteminin yönetimine katılanların ve ceza infaz kurumlarını yönetenlerin hepsi eğitimi mümkün olabildiğince daha fazla destekleyecek ve kolaylaştıracaktır.

d) Hükümlü ve tutukluların, eğitimin bütün yönlerine aktif olarak katılmasını teşvik etmek için her türlü çaba gösterilecektir.

e) Ceza infaz kurumları eğitimcilerinin, uygun yetişkin eğitim metotlarını benimsemelerinin sağlanması için geliştirme programları temin edilecektir.

f) Özel zorlukları olan hükümlü ve tutuklulara ve özellikle okuma yazma problemi olanlara özel itina gösterilecektir.

g) Meslekî eğitim, bireyin daha geniş olarak geliştirilmesine olduğu kadar, iş piyasasındaki ihtiyaçlar da dikkate alınarak düzenlenecektir.

h) Hükümlü ve tutuklular haftada en az bir kez, iyi düzenlenmiş bir kütüphaneye gidebilmelidir.

ı) Hükümlü ve tutukluların beden eğitimi çalışmaları yapmaları ve spor faaliyetlerine katılmaları teşvik edilmelidir.

11. Ceza Ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 27/07/2007 Tarih Ve 46/1 Sayılı Genç Ve Yetişkin Hükümlü Ve Tutukluların Eğitim Ve İyileştirme İşlemleri Ve Diğer Hükümler Hakkında Genelgesi'ne göre Yetişkin ve Genç Hükümlü ve Tutuklulara Yönelik Eğitim Çalışmalarına İlişkin Değerlendirme Çizelgeleri (Ek 3-A ve Ek 3-B sayılı çizelge), kurumda yürütülen eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesi için her yıl hangi ayın 15'ine kadar Genel Müdürlüğün Yetişkin Eğitim-Öğretim Şube Müdürlüğüne gönderilecektir?

- A) Ocak
- B) Şubat
- C) Mart
- D) Nisan
- E) Mayıs

12. Ceza Ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 27/07/2007 Tarih Ve 46/1 Sayılı Genç Ve Yetişkin Hükümlü Ve Tutukluların Eğitim Ve İyileştirme İşlemleri Ve Diğer Hükümler Hakkında Genelgesi'nde Yüksek Öğretim Çalışmalarına göre öğrencinin sınava gireceği yere sevk edilmesi için gerekli süre de dikkate alınarak, sınavdan en az kaç gün önce akademik takvim, öğrenci belgesi ve öğrencinin dilekçesi bir üst yazıyla Genel Müdürlüğün Eğitim Birimine fakslanır?

- A) yedi gün
- B) on gün
- C) on beş gün
- D) yirmi gün
- E) otuz gün

13. Ceza Ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 27/07/2007 Tarih Ve 46/1 Sayılı Genç Ve Yetişkin Hükümlü Ve Tutukluların Eğitim Ve İyileştirme İşlemleri Ve Diğer Hükümler Hakkında Genelgesi'ne göre iş ve meslek eğitimi ile ilgili;

- I. Kurumlarda her eğitim döneminde "eğitim haritası"nda belirlenmiş oran ve nitelikte iş ve meslek eğitimi kursu açılacak sadece tutukluların söz konusu kurslara katılmaları sağlanacaktır.
- II. Hükümlü ve tutukluların yeteneklerine uygun meslek kurslarının seçimi eğitim kurulunun kararıyla yapılacaktır.
- III. Kursların halk eğitim müdürlükleri, üniversiteler, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları, meslek federasyonları, sivil toplum kuruluşları gibi kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapılarak açılması sağlanacaktır.
- IV. Kurs öğretmeni temin edilirken; halk eğitim müdürlüklerinin yanı sıra kurum personelinin, serbest meslek erbabından, resmî veya özel kuruluşların personelinin gerekli yeterliliğe sahip olanların halk eğitim müdürlüğü iş birliği ile "usta öğretici" olarak görevlendirilmeleri sağlanacaktır.

Yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) I, II ve III
- C) II, III ve IV
- D) I, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

14. Ceza Ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 27/07/2007 Tarih Ve 46/1 Sayılı Genç Ve Yetişkin Hükümlü Ve Tutukluların Eğitim Ve İyileştirme İşlemleri Ve Diğer Hükümler Hakkında Genelgesi'ne göre spor çalışmalarında kurumların ihtiyaç duyduğu malzemelerin listesi, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü aracılığıyla temin edilebilmesi için her yıl hangi ayın sonuna kadar Genel Müdürlüğe gönderilecektir?

- A) Ağustos ayı
- B) Eylül ayı
- C) Ekim ayı
- D) Kasım ayı
- E) Aralık ayı

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN CEZA İNFAZ KURUMLARI KÜTÜPHANE VE KİTAPLIK YÖNERGESİ

4. BÖLÜM

Yürürlüğe Giriş Tarihi: 12.7.2005 tarihli Bakan Oluru ile Yürürlüğe girmiş olup Resmî Gazete'de yayımlanmamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

Bu Yönergenin amacı; ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların, Atatürk İnkılap ve ilkelerine, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı, kanunlara saygılı, vatan ve milletini seven, millî, ahlâki ve insanî değerlerle donatılmış, demokrasi ilkelerini benimsemiş ve hür düşünceye, sorumluluk duygusuna, hoş görüye sahip olarak yeniden topluma kazandırılmalarına, millî ve sosyal hayata intibak edecek şekilde hazırlanmalarına ve boş zamanlarını okuyarak değerlendirmelerine, eğitim müfredat programlarından beklenen sonuca ulaşılmasına yardımcı olmaktır.

Kapsam: –Madde 2

Bu Yönerge, ceza infaz kurumlarında birer kütüphane veya kitaplık kurulması, bunların kuruluş ve idaresi, donatılması, işleyişi, kütüphane veya kitaplıklardan yararlanma şekilleri ile ilgili esas ve usulleri kapsar.

Dayanak: –Madde 3

Bu Yönerge, 13/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 61 ve 88 inci maddeleri ile 29/03/1984 tarih ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanununun 11 ve 30 uncu maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar : –Madde 4

Bu Yönergede, geçen;

Bakan : Adalet Bakanını,

Bakanlık : Adalet Bakanlığını,

Genel Müdür : Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürünü,

Genel Müdürlük : Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü,

Ceza İnfaz Kurumları : Kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, açık, gözlem ve sınıflandırma merkezleri ile çocuk eğitimevlerini,

Yayın : Her türlü edebî, bilimsel, kültürel veya dini alanda; yazılı, görsel, işitsel, yerli, yabancı, süresiz veya süreli eserleri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kitaplık ve Kütüphanelerin Kuruluşu ve Hizmetleri

Kuruluş ve Hizmetler: –Madde 5

Hükümlü ve tutukluların boş zamanlarını okuyarak değerlendirmek, eğitim ve iyileştirme çalışmaları ile ulaşılması hedeflenen amaçların gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak ve pekiştirmek, ceza infaz kurumunda görevli personel için gerekli eğitim ve iyileştirme çalışmalarında, ihtiyaç duyulan kaynakları hazır halde bulundurmamak maksadı ile müdürü bulunan ceza infaz kurumlarında birer kütüphane, diğer ceza infaz kurumlarında ise birer kitaplık kurulur.

Kütüphane ve kitaplıklar; hükümlü ve tutukluların, Yönergenin amaçları doğrultusunda uygun hizmetleri ifa eder.

Yer tahsisi, donatımı ve korunması: –Madde 6

Ceza infaz kurumlarında kütüphane ve kitaplık için bağımsız bir oda veya uygun bir yer ayrılır.

Kütüphane ve kitaplıkların amaca uygun bir şekilde donatımı için gerekli malzemeler eğitim kurulunca belirlenir. İhtiyaçlar kurum idaresince giderilir.

Kütüphane ve kitaplıklarda; iç güvenlik, disiplin, yangın ve sabotajlara karşı her türlü güvenlik tedbirleri ceza infaz kurumu idaresince alınır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yayınları Sağlanması ve İncelenmesi

Yayınlara sağlanması: –Madde 7

Kurumun kütüphane ve kitaplıklarında ihtiyaç duyulan, süreli ve süresiz yayınlara;

- Bakanlıkça kuruma gönderilen ödeneklerden,
- Bakanlıkça gönderilen yayınlardan,
- Ceza infaz kurumu idaresine yapılacak bağışlardan,
- Cumhuriyet başsavcılığı bürolarından,
- Hükümlü ve tutukluların bağışlarından, sağlanır.

HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARIN ÖDÜLLENDİRİLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK

5. BÖLÜM

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

(1) Bu Yönetmeliğin amacı, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesine ilişkin usul ve esaslar ile bu ödüllerden yararlanmanın kapsam ve şartlarını düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

(1) Bu Yönetmelik, ceza infaz kurumlarında bulunan tüm hükümlü ve tutukluları kapsar.

Dayanak: –Madde 3

(1) Bu Yönetmelik, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 51 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar: –Madde 4

(1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

b) Genel Müdürlük: Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü,

c) Kanun: 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu,

ç) Kurul: İdare ve Gözlem Kurulunu,

d) Kurum: Kapalı ve açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerini, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ödüllendirmeye İlişkin Temel İlkeler ve Denetim

Temel ilkeler: –Madde 5

(1) Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili olarak aşağıdaki ilkelere uyulur:

a) Hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi ile ulaşılmak istenen temel amaç; bu kişilerin yeniden sosyalleşmesini sağlamak suretiyle insan haklarına saygılı, hukukî ve toplumsal kurallara bağlı bireyler olmalarını teşvik etmektir.

b) Hükümlü ve tutuklulara; ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî görüşleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konuları yönünden ayırım yapılamaz ve sırf bu nedenlerle ayrıcalık tanınmaz.

c) Hükümlü ve tutuklulara ödül verilirken bunların bir hak değil, teşvik esaslı ayrıcalık olarak verilebileceği göz ardı edilemez.

ç) Hükümlü ve tutuklulara; işledikleri suçun türü, koşullu salıverilme tarihi, kişisel özellikleri ve ihtiyaçları, bedensel ve psikolojik yapısı, eğitim durumu ve mesleği göz önünde bulundurularak en uygun ödül verilir ve bu karar ilgiliye bildirilir.

d) Ödüllendirmede; kurumun fizikî yapısı, personel sayısı, malî ve sosyal imkânları ile mevcut doluluk durumu dikkate alınır.

e) Hükümlü ve tutuklulara, gerekli şartları taşımaları hâlinde aynı anda birden fazla ödül verilebilir.

f) Aynı odada kalan veya ortak etkinliklere katılan hükümlü ve tutuklulara, gerekli şartları taşımaları hâlinde birlikte yararlanabilecekleri bir ödül verilebilir.

g) Hükümlü ve tutuklular hakkında disiplin soruşturmasına başlanması veya ödüllendirilen tutum ve davranışlarının ortadan kalkması hâlinde ödüllendirme kararı Kurul tarafından derhâl geri alınır ve bu karar ilgiliye tebliğ edilir.

ğ) Hükümlü ve tutuklular, kuruma kabul işlemleri sırasında bu Yönetmelikte yer alan düzenlemeler hakkında bilgilendirilir.

Ödül uygulamalarının denetimi: –Madde 6

(1) Kurul tarafından verilen ödüllerin türleri ve kimlere verildiği ile ödüllendirme gerekçelerini içeren aylık listeler yapılacak denetimlere imkân verecek şekilde özel bir klasörde saklanır.

(2) Kurul kararlarına karşı infaz hâkimliğine şikâyet ve infaz hâkimliği kararlarına karşı ağır ceza mahkemesine itiraz yolu açıktır.

ADALET BAKANLIĞI İLE DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ

6. BÖLÜM

AMAÇ: –Madde 1

Bu protokolün amacı;

- Çeza infaz kurumları ve çocuk eğitimevlerinde hükümlü ve tutuklulara,
- Denetimli serbestlik tedbiri altında bulunan hükümlülere, TCK 191. Maddesi kapsamında tedavisine karar verilmiş olan yükümlülere ve müdürlüklere müracaat etmiş mağdurlara.

Din hizmetleri, din eğitimi, manevi danışmanlık ve rehberlik faaliyetleri sunulması, toplumda suç işleme oranının azaltılması ve yeniden suç işlenmesinin önlenmesi ile tutuklu ve hükümlülerin, dini ve ahlaki duygularını geliştirerek yeniden topluma kazandırılması amacıyla yapılacak işlere ilişkin usul, esas ve yükümlülükleri belirlemektir.

KAPSAM: –Madde 2

Protokol, yukarıda belirlenen amaçlar doğrultusunda yapılacak iş birliğinin esas ve usullerini belirler, Bakanlık ile Başkanlığın merkez ve taşra teşkilâtını kapsar.

DAYANAK: –Madde 3

Bu protokol;

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Ceza ve İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirleri Hakkında Tüzük ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu ile 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun dayanak alınarak hazırlanmıştır.

TANIMLAR: –Madde 4

Bu protokolda geçen,

Bakanlık : Adalet Bakanlığını

Başkanlık : Diyanet İşleri Başkanlığını

Kurum : Ceza İnfaz kurumları, çocuk eğitimevleri ve denetimli serbestlik müdürlüklerini,

Manevi Rehberlik Birimi: Ceza infaz kurumlarında eğitim ve iyileştirmeden sorumlu ikinci müdürün, denetimli serbestlik müdürlüklerinde ise müdür veya görevlendirildiği idarecinin gözetiminde din hizmetleri, din eğitimi, manevi danışmanlık ve rehberlik faaliyetlerini yürütmekten sorumlu olacak birimi,

Başkanlık personeli:

Kurumlarda; mülki amir onayıyla haftada en fazla 4 (dört) gün olmak üzere görevlendirilen;

a) Vaizleri,

b) Merkez ve taşra personelini,

c) a ve b maddelerinde belirtilen kadroların herhangi birinden emekli olup da Başkanlık/Müftülükçe görevlendirilmesi uygun görülenleri,

Manevi Rehberlik Faaliyeti: Din hizmetleri, din eğitimi, manevi danışmanlık ve rehberlik faaliyetleri sunulması, din ve ahlak bilgisi dersini, ayda **en az** bir kez verilecek konferans ve seminerleri, Kur'an-ı Kerim ve hafızlık eğitimini, ceza infaz kurumlarında koşu/oda ziyaret/sohbetlerini, hükümlü ve tutuklular ile denetimli serbestlik müdürlüklerindeki hükümlü, mağdurlara yönelik manevi temelli görüşmeleri, dini yayınlar hakkında görüş bildirme, hedef kitlelerin manevi ve ahlaki gelişimi için yapılacak her türlü eğitsel, sosyal, kültürel ve rehberlik faaliyetlerini ifade eder.

YETKİ VE SORUMLULUK: –Madde 5

Bu Protokolün tarafları Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı'dır.

: –Madde 6

Bu Protokolün yürütülmesinde taraflar eşit derecede sorumludur. Protokolde yer alan hükümlere işlerlik kazandırmak amacıyla; merkezde Bakanlık ile Başkanlık, taşrada gözetim ve denetim görevi bulunan Cumhuriyet savcılarını nezaretinde, kuram müdürlükleri ile il ve ilçe müftülükleri yetkili ve sorumludur.

GÖREV VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Protokolün amacına ulaşabilmesi için tarafların görev ve yükümlülükleri şunlardır:

–Madde 7

Ceza İnfaz Kurumlarının Görev ve Yükümlülükleri

a. Eğitim ve iyileştirmeden sorumlu ikinci müdürün gözetiminde uygun vasıflarda **en az** bir personel ile Başkanlık personelinin yer aldığı manevi rehberlik birimini oluşturmak,

b. Kurumda görevli Başkanlık personelinin kuruma yeni gelenler de dâhil olmak üzere tutuklu ve hükümlülerle görüşmesi ile hükümlü gözlem ve sınıflandırma formlarının "Din" bölümünün ilgili personelce doldurulmasını sağlamak,

ADALET BAKANLIĞI İLE MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ARASINDA EĞİTİM VE ÖĞRETİM İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ

7. BÖLÜM

Taraflar: –Madde 1

Bu Protokolün tarafları Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı'dır.

Tarafların her türlü tebligat ve haberleşme adresleri aşağıdaki gibidir.

Tanımlar ve Kısaltmalar: –Madde 2

Bu Protokolde geçen;

AB: Adalet Bakanlığını,

MEB: Millî Eğitim Bakanlığını,

CTEGM: Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü,

İYK: Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunu,

HBÖGM: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünü,

MEB BIDB: Millî Eğitim Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığını,

MEB PGM: Millî Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğünü,

MTEGM: Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünü,

OGM: Ortaöğretim Genel Müdürlüğünü,

ÖDSHGM: Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünü,

ÖERHGM: Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünü,

TEGM: Temel Eğitim Genel Müdürlüğünü,

İl MEM: İl Millî Eğitim Müdürlüğünü,

CİK: Ceza İnfaz Kurumlarını,

DSM: Denetimli Serbestlik Müdürlüklerini,

İşyurdu: Hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarını koruyup geliştirmek veya onlara bir meslek ve sanat öğretmek, bu suretle üretilen ekonomik değerleri pazarlamak için ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri üniteleri,

HEM: Halk Eğitimi Merkezlerini,

MEM: Mesleki Eğitim Merkezlerini,

RAM: Rehberlik ve Araştırma Merkezlerini,

AÖO: Açık Öğretim Okullarını,

Lise: Sınavsız öğrenci alan Anadolu lisesini,

Çocuk: 3-6 (üç-altı) yaş grubu annesinin yanında kalanlar ile 12-18 (on iki-on sekiz) yaş grubundaki bireyi,

Genç: 18 (on sekiz) yaşını bitirmiş olup da 21 (yirmi bir) yaşını doldurmamış bireyi,

E-Yaygın Sistemi: Hayat boyu öğrenme kurumları tarafından sürdürülen eğitim faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütüldüğü ve kayıtlarının tutulduğu sistemi,

E-mesem: Mesleki eğitim merkezleri programı uygulayan okullardaki kalfalık, ustalık ve usta öğreticilik eğitimi alanların iş ve işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü ve bilgilerin muhafaza edildiği sistemi,

UYAP: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemini,

MEMP: Mesleki Eğitim Merkezi Programını,

Kurs: Protokol kapsamında açılan kursları,

Kursiyer: Kurslara katılan kişiyi,

Kurs Bitirme Belgesi: Kursları başarıyla tamamlayanlara verilen belgeyi,

Katılım Belgesi: Başarı değerlendirme yapılmayan, kurumlar tarafından düzenlenen eğitim faaliyetine katılanlara verilen belgeyi,

H/T: Hükümlü / tutukluyu,

ifade eder.

Amaç: –Madde 3

Bu Protokolün amacı; tutuklu, hükümlü, yükümlü ve eski hükümlüler annesi yanında kalan **3-6 yaş** grubu çocukların iyileştirme çalışmaları kapsamında kişisel, sosyal ve mesleki gelişimlerinin sağlanması amacıyla; okuryazar olmayanların okuryazar hâle getirilmesi, örgün eğitim dışında kalanların eğitimlerine devam etmelerinin sağlanması, CİK bünyesinde okul öncesi, lise, mesleki eğitim merkezi ya da şubelerinin açılması, MEM'lerde lise diplomasına erişim programlarına katılımın sağlanması ile halk eğitimi merkezleri tarafından kurslar ve sosyal etkinlikler düzenlenmesidir.

Kapsam: –Madde 4

Bu Protokol, tutuklu, hükümlü, yükümlü, annesi yanında kalan **3-6 yaş** grubu çocuklar ve eski hükümlülere yönelik iyileştirme çalışmaları kapsamında düzenlenecek örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri ile kurs ve sosyal etkinliklere yönelik iş ve işlemlere dair esas ve usulleri kapsar.

5. Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim İş Birliği Protokolüne göre, aşağıdakilerden hangisi tanımlar ve kısaltmalardan genç kelimesinin açıklamasıdır?

- A) 18 (on sekiz) yaşını bitirmiş olup da 20 (yirmi bir) yaşını doldurmamış birey
- B) 18 (on sekiz) yaşını bitirmiş olup da 22 (yirmi bir) yaşını doldurmamış birey
- C) 18 (on sekiz) yaşını bitirmiş olup da 23 (yirmi bir) yaşını doldurmamış birey
- D) 18 (on sekiz) yaşını bitirmiş olup da 24 (yirmi bir) yaşını doldurmamış birey

6. Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim İş Birliği Protokolüne göre, aşağıdakilerden hangileri AB ile birlikte kurum içinde eğitim ve kurs çalışmalarını yürütülebileceği derslik ve atölye oluşturulmasını sağlayan kurumlardandır?

- A) Milli eğitim bakanlığı ve ÖSYM
- B) Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı
- C) İYK VE DSM
- D) CTEGM VE MEB
- E) ÇİK/İşyurdu Müdürlüğü ve DSM

7. Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim İş Birliği Protokolüne göre, hayat boyu öğrenme kurumları tarafından sürdürülen eğitim faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütüldüğü ve kayıtlarının tutulduğu sistem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) UYAP
- B) MEMP
- C) İL MEM
- D) E-Yaygın Sistemi
- E) E- MESEM

8. Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim İş Birliği Protokolüne göre, aşağıdakilerden hangisi AB DSM yükümlülükleri arasında değildir?

- A) Düzenlenecek kalfalık, ustalık ve usta öğreticilik eğitimleri ile kurslara katılacak kişileri belirlemek
- B) Protokol kapsamında DSM'lerde düzenlenen kurs ve etkinliklerde görev alacak AB personelinin ücretlerini ödemektir.
- C) Fiziki koşulların uygun olması halinde MEMP kapsamında kalfalık ve ustalık eğitimleri almaları için eğitim alanları, atölye, teçhizat vb. ortamları sağlamak,
- D) Protokol kapsamındaki çalışmalarda HEM ve MEMP uygulayan okul/kurumlar ve ÇİK'ler ile iş birliği yapmak,
- E) HEM ile işbirliği yaparak ceza infaz kurumunu bilgilendirmek

9. Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim İş Birliği Protokolüne göre, belirli gün ve haftalar kapsamında yapılacak olan tören, anma programları ile bunların dışında sergi, konser, gösteri, yarışma, konferans, seminer, vb.cezaevi infaz kurumlarında aşağıdakilerden hangisinin iş birliği ile gerçekleştirilir?

- A) Cezaevi müdürü
- B) Adalet Bakanlığı müfettişleri
- C) Bilir kişi heyeti
- D) İl/ilçe milli eğitim müdürlükleri
- E) HBÖGM

10. Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim İş Birliği Protokolüne göre, kurslarda...tarafından onaylanan ve...sisteminde bulunan programlar kullanılır.

Yukarıda verilen cümlede boş bırakılan yerlere sırayla aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) HBÖGM , e – Yaygın
- B) HBÖGM , MEB
- C) ÖSYM, MEB
- D) AB, MEB
- E) e-Yayın, MEB

GÖZLEM VE SINIFLANDIRMA MERKEZLERİ İLE HÜKÜMLÜLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNE DAİR YÖNETMELİK

8. BÖLÜM

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam: –Madde 1

(1) Bu Yönetmeliğin amacı, gözlem ve sınıflandırma merkezlerinin görev ve çalışmaları ile infaz sürecinin her aşamasında hükümlüler hakkında yapılması gereken gözlem ve sınıflandırma ile uygulanan iyileştirme programlarına göre iyi hâl değerlendirmelerinin yapılmasına dair usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Yönetmelik, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin gözlem ve sınıflandırmalarının yapılması, durumlarına uygun kurumlara dağıtılması ve uygulanan iyileştirme faaliyetleri ile tutum ve davranışları sonucunda haklarında iyi hâl değerlendirmelerinin yapılması ile ilgili hükümleri kapsar.

Dayanak: –Madde 2

(1) Bu Yönetmelik, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 13 üncü ve 89 uncu maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar: –Madde 3

(1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Artık dönem: Hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılma, kalan cezasını denetimli serbestlik tedbiri altında infaz etme veya ceza infaz kurumundan doğrudan koşullu salıverilme tarihi itibarıyla altı aylık son değerlendirme döneminin tamamlanmadığı dönemleri,

b) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

c) Bireyselleştirme: Hükümlünün kendisini tanıması, anlaması, bireysel özelliklerinin, ilgi ve yeteneklerinin farkına varması, kendine ilişkin kararlar ve sorumluluklar alması, beklentiler oluşturması sürecini kapsayan çalışmaların bütünü,

ç) Ceza infaz kurumu: Kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, açık ceza infaz kurumları ile gözlem ve sınıflandırma merkezleri ve çocuk eğitimeverlerini,

d) Değerlendirme dönemi: Hükümlünün ceza infaz kurumuna kabulü sonrasında idare ve gözlem kurulunca ilk gözlem kararının alındığı tarih ile başlayan her bir altı aylık dönemi,

e) Genel Müdürlük: Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğünü,

f) Gelişim değerlendirme raporu: Hükümlünün tanınması, davranışlarının değerlendirilerek hakkında uygulanacak rejimin belirlenmesi, kişinin durumuna uygun ceza infaz kurumuna ayrılması, infazın bireyselleştirilmesi, iyileştirme programlarına katılması, hükümlülük süresi içerisinde davranışlarının izlenmesi ve hükümlü hakkındaki iyi hâl değerlendirmesine dayanak oluşturması amacıyla ceza infaz kurumunda kalma süresi altı aydan fazla olan hükümlüler hakkında düzenlenen ve gelişim puanlamasını içeren belgeyi,

g) Gözlem: Hakkında uygulanacak infaz rejiminin ve iyi hâlliliğin belirlenebilmesi amacıyla gerekli inceleme, araştırma ve değerlendirmenin yapılabilmesi için hükümlünün izlenmesini,

ğ) Gözlem ve sınıflandırma merkezi: Hükümlülerin gözlem, sınıflandırma ve değerlendirmelerinin yapıldığı merkezleri veya ceza infaz kurumlarının bu hizmete ayrılan bölümlerini,

h) Gözlem değerlendirme raporu: Hükümlünün tanınması, davranışlarının değerlendirilerek hakkında uygulanacak rejimin belirlenmesi, kişinin durumuna uygun ceza infaz kurumuna ayrılması, infazın bireyselleştirilmesi, iyileştirme programlarına katılması, hükümlülük süresi içerisinde davranışlarının izlenmesi ve hükümlü hakkındaki iyi hâl değerlendirmesine dayanak oluşturması amacıyla ceza infaz kurumunda kalma süresi altı aydan az olan hükümlüler hakkında düzenlenen ve puanlama içermeyen belgeyi,

ı) İdare ve gözlem kurulu: 5275 sayılı Kanununun 89 uncu maddesi ile 28/3/2020 tarihli ve 2324 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin 22 nci maddesinde belirtilen üyelerden oluşan kurulları,

i) İyi hâllilik: Hükümlü hakkında ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, hükümlülükleri eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplu bütünlüğe hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığına ilişkin olarak yapılacak işlemlerde; katıldığı eğitim-öğretim ve iyileştirme programları ile sosyal ve sportif faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan

ADALET BAKANLIĞI İLE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ARASINDA 'CEZA İNFAZ KURUMLARI VE TUTUKEVLERİNDE ANNESİNİN YANINDA KALAN ÇOCUKLARIN GELİŞİMLERİNİN DESTEKLENMESİ' HAKKINDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

9. BÖLÜM

Amaç ve Kapsam

: -Madde 1

Bu Protokol'ün amacı, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların 3-5 yaş (36-72 ay) grubu çocuklarının bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması, gelişimi, topluma uyumu, temel değer ve davranışları kazanması için, okul öncesi eğitim hizmeti verilmesi konusunda Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü arasındaki işbirliğini belirlemektedir.

Dayanak

: -Madde 2

24.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Türk Millî Eğitim Temel Kanunu, 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 14.9.2011 tarih ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 29.03.1984 tarih ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 5 ve 11 inci maddeleri.

Sorumluluk

: -Madde 3

Bu Protokol'ün yürütülmesinde taraflar eşit derecede sorumludur. Protokol'de yer alan hükümlere işlerlik kazandırmak amacıyla; merkezde Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, taşrada ise İl Millî Eğitim Müdürlükleri ile Cumhuriyet başsavcılıkları ve kurum müdürlükleri yetkili ve sorumludurlar.

Tanımlar

: -Madde

Bu Protokol'de geçen deyimlerden;

Genel Müdürlük: Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü;

Kurum: Tutukevleri ile kapalı ve açık ceza infaz kurumlarını,

Kuruluş: Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı anaokulları ve ana sınıflarını ifade eder.

Görev ve Yükümlülükler

: -Madde 5

Protokol hükümlerinin yürütülmesinde tarafların görev ve yükümlülükleri şunlardır:

1-Millî Eğitim Bakanlığının Görev ve Yükümlülükleri:

Ceza infaz kurumunda annesinin yanında kalan çocukların psiko-sosyal gelişimlerinin desteklenmesi için Adalet Bakanlığına bağlı kurumlardaki hükümlü ve tutukluların 3-5 yaş (36-72 ay) grubundaki çocukları, kapasite ölçüsünde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokulları ve ana sınıflarına, öncelikli olarak ve sıraya alınmaksızın kaydedilir.

Muhtaç durumdaki hükümlü ve tutukluların çocuklarına Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokulları ve ana sınıflarında ücretsiz okul öncesi eğitim hizmeti verilir.

Ücret ödeyebilecek hükümlü ve tutuklulardan çocuklarının kuruluşlardaki okul öncesi eğitim için ilgili mevzuat gereğince belirlenen ücretleri alır.

Salıverilme sonrasında hükümlü ve tutuklu çocuklarının olanaklar ölçüsünde kuruluşa alınmasını sağlar.

Kurumlarda bulunan hükümlü ve tutuklular, konferans, seminer ve yayın yoluyla eğitilerek, topluma kazandırılmalarına katkıda bulunur.

Ceza infaz kurumları ve tutukevleri bünyesinde hizmete girecek olan anaokulları ve anasınıflarını denetler.

Adalet Bakanlığının Görev ve Yükümlülükleri

3-5 yaş (36-72 ay) grubundaki çocuğu bulunan hükümlü-tutukluların sevklerini, olanaklar dâhilinde ve istekleri ölçüsünde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokulları ve ana sınıflarının bulunduğu yerlere yapar.

**T.C. ADALET BAKANLIĞI İLE T.C. AİLE VE SOSYAL
HİZMETLER BAKANLIĞI ARASINDA TUTUKLU,
HÜKÜMLÜ VEYA YÜKÜMLÜLER İLE ÇOCUKLARININ
SOSYAL HİZMETLERDEN YARARLANDIRILMASI
HAKKINDA İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ**

**10.
BÖLÜM**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri**

Amaç

: –Madde 1

(1) Bu Protokol, ceza infaz kurumlarında ve tutukevlerinde bulunan **12-18 yaş** grubu hükümlü veya tutuklu çocuklar, hükümlü veya tutukluların yanında kalmakta olan **0-6 yaş** grubu çocuklar, ebeveynleri ceza infaz kurumunda olan çocuklar ve denetimli serbestlik altındaki çocuklardan korunma ihtiyacı içinde olanların ruh ve beden sağlıklarının korunması, psikososyal gelişimlerinin desteklenebilmesi, topluma uyum süreçlerinde destek olunabilmesi amacıyla, çocukların barınma, eğitim, ulaşım ve benzeri ihtiyaçlarının gidermeye yöneliktir.

Kapsam

: –Madde 2

Bu Protokol, birinci maddede belirtilen amaçlara yönelik hizmetlerin yürütülmesinde Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasındaki iş birliğine ait usul ve esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3- (1) Bu Protokol;

- a) 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 38 inci ve 65 inci maddelerine,
- b) 03.07.2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa,
- c) 24.05.1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununa,
- ç) 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna,
- d) 03.07.2015 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununa,
- e) 29.03.2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kuramlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğe,

f) 17.06.2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmeliğe,

g) 30.04.2015 tarihli ve 29342 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmeliğe,

ğ) 05.03.2013 tarih ve 28578 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Taraflar

: –Madde 4

(1) Bu Protokolün tarafları Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıdır. Tarafların her türlü tebliğat ve haberleşme adresleri aşağıdaki gibidir:

a) Adalet Bakanlığı Adres: 06659 Kızılay/ANKARA

Telefon: 0(312) 417 77 70

E-posta: info@adalet.gov.tr

b) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Adres: Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sok. No:10/A

Kat: 10-11-12-13 06510 Çankaya/ANKARA

Telefon: 0 (312) 705 40 00

(2) Bu Protokol, Adalet Bakanlığı adına Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı adına Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülecektir. Adres bilgilerinin değişmesi halinde taraflar birbirlerine değişiklikten itibaren **en geç** on gün içinde yazılı olarak bildirimde bulunacaktır. Aksi takdirde eski adrese yapılmış tebliğat geçerli olacaktır.

Tanımlar ve kısaltmalar

: –Madde 5

(1) Bu Protokolde geçen;

a) **AB**: Adalet Bakanlığını,

b) **ASHB**: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığını,

c) **AEP**: Aile Eğitim Programını,

SOSYAL ÇALIŞMA / SOSYAL HİZMET İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

11. BÖLÜM

SOSYAL HİZMET

Sosyal hizmet bir meslek ve bütün insanların daha iyi yaşam koşulları için psikolojik işlevselliğin etkili bir seviyeye ulaşmasını ve etkili sosyal değişimleri gerçekleştirmeleri amacıyla insanlara yardım eden uygulamalı bir bilimdir.

Sosyal Çalışma Disiplininin Niteliği

- ⊙ Sosyal çalışma bir sosyal bilim dalıdır.
- ⊙ Sosyal çalışma öteki sosyal bilimlerden bağımsızlığını kazanmıştır.
- ⊙ Sosyal çalışmanın konusu bireysel ve toplumsal sorunlardır.
- ⊙ Sosyal çalışma insanı tüm olarak ele alır.

Sosyal Çalışmayı Diğer Disiplinlerden Ayıran Noktalar

- ⊙ Birinci nokta sosyal çalışmanın sorun çözmeye yönelmiş olmasıdır.
- ⊙ İkinci nokta, sosyal çalışmanın uygulamalı niteliğidir.
- ⊙ Üçüncü nokta, sosyal çalışmanın insanı tüm olarak ele almasıdır.

SOSYAL ÇALIŞMA

Sosyal çalışma; insanın ve toplumun değişme ve gelişmesinin dinamiği ve yasaları konusunda gelişme düşüncesi ve bilgisi ile insanın toplumsal etkililiğini geliştirme yaklaşımı, yöntemi ve uygulaması konusunda bilgi üreten bir bilim dalıdır.

Sosyal Çalışma Tanımın İçerdiği Boyutlar

- ⊙ İnsanın ve toplumun değişme ve gelişmesinin dinamiği ve yasalar,
- ⊙ Gelişme düşüncesi ve bilgisi,
- ⊙ İnsanın toplumsal etkililiğini geliştirme yaklaşımı, yöntemi ve uygulaması,
- ⊙ Bilim dalı olma niteliklerinde örgütlenmektedir.

SOSYAL HİZMETİN AMAÇLARI

- ⊙ Sosyal hizmet uzmanları insanların sorun çözmeye, baş etme ve gelişimsel kapasitelerini artırmak kapsamında "çevresi içinde birey" kavramını kullanır. Uygulama düzeyinde sosyal hizmetin temel hedefi bireydir.
- ⊙ İnsanlara kaynak, hizmet ve fırsat sağlayan sistemler ve insanları bağlantılandırmak kapsamında sosyal hizmet uzmanı yine çevresi içinde birey kavramını kullanır.
- ⊙ Sosyal hizmet uzmanı sistemlerin etkili ve insancıl olarak işlev görmesini sağlar.
- ⊙ Sosyal politikanın geliştirilmesi ve ilerlemesini sağlamak adına sistemlerin etkili ve insancıl çalışmasını geliştirir.
- ⊙ Risk altındaki grupları güçlendirir ve sosyal ve ekonomik adaleti sağlar.

SOSYAL HİZMET MESLEĞİNİN ETİK

KURALLARI

Sosyal hizmet mesleğinin ilk etik kurallarının Mary Richmond tarafından hazırlandığı belirtilmektedir. Meslek örgütü kurulduktan sonra dernek etik kuralları oluşturmuştur. Tarihsel çerçevede mesleğin değerlerinin yapılandırıldığını görmekteyiz. Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği tarafından belirlenen mesleki değerler Duyan'ın ele alışı ile:

SOSYAL SORUN

Sosyal sorun, toplumsal düzeni, potansiyel olarak ya da doğrudan tehdit ettiği algılanan bir toplumsal olgu ya da durumdur.

Bir Durumun Sorun Olarak Kabul Edilebilmesi İçin Gerekli Özellikler

- ⊙ Sorunun tanımlanabilir olması
- ⊙ Belli değerlere ya da çıkarlara tehdit oluşturması ya da öyle algılanması
- ⊙ Ortadan kaldırılmaya veya en azından azaltılmaya elverişli olması

Ortak Duyu

Toplumun tümüne ait ortak düşüncüyü ifade eder (her zaman çoğunluğa ait olsa da tümünü içermeyebilir). Katı bir inancı da içerebilir. Ortak duyunun altındaki gerçekler de irdelenmeye çalışılmalıdır.

Sorunun Ele Alınmasında Bakış Tarzları

- ⊙ Bütüncül yaklaşım
- ⊙ Parçalı yaklaşım
- ⊙ Modern yaklaşım
- ⊙ Postmodern yaklaşım

Sosyal Politikalar

- ⊙ Toplumsal sorunlarla ilgili pek çok politikadan sözü edilebilmektedir.
- ⊙ Sosyal politikaların kapsamı (aile, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, yoksulluk, konut vb.) önemlidir.

Toplumsal Sorunların Özellikleri

- ⊙ Bir toplumsal sorun objektif olarak deneyimlenebilir ve ölçülebilir.
- ⊙ Toplumsal sorunlar çeşitli faktörlerin etkisiyle öznel olarak da değerlendirilebilir.
- ⊙ Toplumsal sorunlar dinamiktir; devamlı değişme halindedir.
- ⊙ Değişme, aynı toplum içerisinde yeni toplumsal sorunlara yol açabilmektedir.
- ⊙ Değişme, aynı zamanda mevcut problemlerin niteliğini değiştirebilmektedir.
- ⊙ Belirli bir toplumsal sorun, belirli bir dönemde ortaya çıkarken, sonraki dönemlerde önemini yitirebilir veya ortadan kalkabilir.
- ⊙ Sosyal problemler belli bir gruba, sınıfa, toplumsal cinsiyete vb. özgü olarak ortaya çıkabilmektedir.
- ⊙ Dar bir sosyal gruba yönelik olabileceği gibi tüm ülkeyi de kapsayabilmektedir.
- ⊙ Toplumsal sorunların yoğunluğu ve etkisi farklılaşabilir.
- ⊙ Yoğunluk ve etki, hem sorunu yaşayan hem de kamuoyu açısından ele alınabilir.
- ⊙ Bazı sorunlar ilgili kesimlerde yoğun olarak hissedilirken toplumun kalanı tarafından az ilgi çekebilir.
- ⊙ Bir grubun yoğunluğunu ve etkilerini hissettiği olgu veya durumun toplumsal sorun olarak tanınması "güç" kavramına göre değişmektedir.
- ⊙ Bazı durumlar fark edilirken diğerleri görmezden gelinebilir.
- ⊙ Aynı zamanda, toplumda bir grup için sorun olarak tanımlanan bir olgu, bir diğer grup için çözüm sayılabilir.
- ⊙ Bu noktada grupların hangisinin daha etkili olduğu önemlidir.

REFAH REJİMLERİ VE SOSYAL ÇALIŞMA

13. BÖLÜM

- ⊙ Bir ülkede uygulanan sosyal politikaların özelliklerini belirleyen temel etken, söz konusu ülkenin refah rejiminin özellikleridir.
- ⊙ Refah rejimi, ülkelerin ekonomik üretimi organize etme ve refahın bölüşümüne ilişkin farklı yollara atfedilen bir kavramdır.

Refah Aktörleri

- ⊙ Devlet
- ⊙ Piyasa
- ⊙ Aile
- ⊙ Gönüllü Kuruluşlar (STK)

Refah Devleti Kavramı

- ⊙ Esping-Andersen'e göre refah devleti "...vatandaşları için asgari düzeyde refahtan pay almasını bir sorumluluk olarak güvence altına alan devlettir."
- ⊙ Ali Seyyar'a göre refah devleti "ileri boyutta sosyal refahı ve sosyal adaleti sağlamak amacıyla, iktisadi ve sosyal hayata aktif ve kapsamlı bir biçimde müdahale eden sosyal devlet modelidir."
- ⊙ Wilensky, refah devletini; "...refah devletinin temeli, tüm vatandaşlarına devlet destekli asgari gelir standardı, beslenme, sağlık, barınma ve eğitim hizmetlerinin sadaka (charity) olarak değil siyasi hak olarak tanımlayan devlet" olarak tanımlamıştır.
- ⊙ Refah devleti tanımlamalarıyla ilgili literatürde sıkça geçen tanımlardan biri ise A. Briggs tarafından yapılmıştır, "...piyasa güçlerinin rolünü dengelemek (modify) amacıyla örgütlü gücün (siyaset ve idare yoluyla) bilinçli olarak kullanıldığı bir devlet türüdür." şeklinde tanımlamıştır.

Refah Devletinin Gelişimi

Refah devletinin gelişiminin irdelenmesi geçirdiği süreçler ve gelişmesinde rol oynayan faktörlerin daha iyi analiz edilebilmesi için refah devletinin tarihçesi dört başlık altında ele alınmıştır. Genellikle kaynaklar refah devletini sanayi devrimi ve modernleşme süreciyle ilişkilendirmiş olsa da aslında söz konusu uygulamalar farklı şekillerde daha da eski dönemlerde uygulanmıştır. Gelişimi özetlemek gerekirse hayırseverlik müesseselerinden vatandaşlık hakkı başka bir deyişle devletin vatandaşlarına sunmak için zorunlu olduğu haklara kadar uzanan bir süreç olarak gelişmiştir.

REFAH REJİMLERİ

Giderek artan refah devleti ile ilgili çalışmalarda, en çok ilgi, farklılaşan refah devleti rejimleri ile ilgili tartışmalar üzerinde yoğunlaşmıştır. Refah devletlerini sınıflandırma / modellendirme uğraşısı, son yıllarda karşılaştırmalı sosyal politikanın merkezine yerleşmiş bulunmaktadır. Araştırmacılar, ülkeleri, değişik rejimler ve modeller altında (2-8 arası) sınıflandırmaya çalışmaktadır. Ancak, refah rejimlerini kategorize etmenin orijin olarak kime / kimlere kadar gittiği de çok açık değildir.

Kalıntı (Residual) Model

Wilensky'e ait kalıntı modeline benzerlik göstermekle birlikte sosyal politika uygulayıcılarının doğal iki kanal "aile ve piyasa" aktörlerinin ön planda olduğu modeldir. Dolayısıyla devletin kısıtlı seviyede müdahalede bulunduğu ve bireylerin yoksulluğa düştüğü durumlarda yardım aldıkları minimalist bir modeldir. Titmuss, burada açıkladığı nokta batıda sosyal politikanın gelişim aşamasında sosyal refahın, organik-mekanik toplum yapılarına dayalı marjinal bir rolü olduğudur. Marjinal rol ifadesiyle devletin son durumda müdahil olduğu da anlaşılmaktadır. Abrahamson, kalıntı modelin Titmuss tarafından 1834 İngiliz Fakir yasasının muhtelif ilkelerini (kendine güven, kısıtlayıcı müdahale, daha az uygunluk(eligibility) vurguladığını ifade etmektedir.

DEZAVANTAJLI BİREYLER - GRUPLAR

14. BÖLÜM

Dezavantajlılık durumu, toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal yaşamın dışında kalma ile ilişkili bir durumdur. Böyle durumlara sahip bireyler, zihinsel, fiziksel, ruhsal ve toplumsal açıdan da sorun yaşama riskine sahiptirler. Dezavantaja sahip kişi veya grupları toplumun diğer kesimlerine göre daha kısıtlı olan gruplar olarak nitelemektedir.

DEZAVANTAJ ÇEŞİTLERİ

Dezavantajlı gruplar, sosyal hizmetten daha fazla yararlanması gereken kişilerden oluşmuştur. Onların bazı özelliklerini bilmek sunulacak hizmetin buna göre planlanması ve uygulanması anlamına gelecektir.

Fiziksel Dezavantajlılık

Kimi zaman doğuştan gelen kimi zaman ise sonradan ortaya çıkan fiziksel değişikliklerin ya da özelliklerin kişilere dezavantaj sağladığı görülmektedir. Kişinin deri rengi, bedensel engeli veya cinsiyeti zaman zaman bazı kaynaklara erişmesini engellemektedir. Bu durumlar, fiziksel dezavantajın en güzel örnekleridir.

Ruhsal Dezavantajlılık

Ruh sağlığı, bireyin kendisi ve çevresi ile bir uyum ve denge içerisinde olmasıdır ve kişinin duygu, düşünce ve davranışları arasında bir bütünlük olması durumunu ifade eder. Zaman zaman kişilerin yaşadıkları stresli yaşam olayları, maruz kaldıkları travmatik yaşantılar, savaş, göç, işkence gibi kişinin benlik bütünlüğünü bozacak durumlar ruh sağlığının olumsuz etkilenmesinde önemli rol oynamaktadır. Ayrıca dini ve etnik alanları, buldukları coğrafi koşullar, dil ve demografik özellikleri kişilerin ayrımcılık ve farklı muameleye maruz kalmalarına neden olduğunda kişilerin ruh sağlığını olumsuz etkilenecektir. Kişinin ruhsal sağlığını etkileyen olumsuz olaylarla karşılaşması onun dezavantajlı bir yaşantı içine girmesine ve mağduriyetler yaşamasına sebep olacaktır.

Yoksulluğa Bağlı Dezavantajlılık

Bir toplumun tümünün veya bir bölümünün gelir düzeyinin ortalama yaşam için gerekli olan gelir düzeyinin çok altında olması ve bu sebeple kişilerin eğitim, sağlık, yeme-içme, barınma, giyinme gibi zorunlu gereksinimleri karşılayamaması halidir. Yoksullukla ilgili

kavramların birçoğu temel insan hakları kapsamında düşünülmeli ve böyle değerlendirilmelidir.

DEZAVANTAJLI GRUPLAR

Toplumda fizyolojik, psikolojik, sosyal, sağlık, ekonomik, siyasal ve kültürel açılardan yetersiz yaşam koşulları içinde yaşayan, devletin denetim ve gözetiminde, olağan yaşam koşullarına kavuşturulması gereken ve bu süreçte, toplumsal koruma ve hizmete gereksinim duyan sosyal gruplar dezavantajlı gruplardır. Bu gruplar, özel olarak korunması gereken gruplardır.

Engelliler

Engelli, sosyal hayata katılabilmek, bir iş bulup o iş elinde tutabilmek imkânlarından toplumun diğer kesimlerine göre kısmen veya tamamen yoksun bulunan kişiyi ifade etmektedir. Türkiye'de son yıllarda engellilerin istihdamının artışı için birtakım yasal düzenlemelere gidilmiştir.

Yaşlılar

Yaşlılar, toplumda; bakıma muhtaç olmaları, aile içindeki kuşak çatışmaları, potansiyellerinin kullanılamaması, gelir yetersizliği, yaşa göre damgalanarak kategorize edilmeleri, vb. nedenlerle negatif ayrımcılığa tabii tutulabilmektedirler. Aile yanında veya kendi sosyal ortamlarında bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması yaşlılığa bağlı dezavantajların ortadan kaldırılmasında çok önemli bir modeldir.

Çocuklar

Ana-baba, çocuğun yetişmesinde ortak sorumluluk taşımaktadır. Bu sorumluluk, Türk Medeni Kanununda belirlenmiş ve Türk Ceza Kanununda da kasıtlı olarak yerine getirmeyerek çocuklarını ihmal ve istismar eden ebeveynlere karşı cezai müeyyideler öngörülmüştür. Çocuğun ailesinin yanında ihmal ya da istismar mağduru olduğunun belirlenmesi halinde devlet, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu çerçevesinde çocuğu her türlü kötü muamelesinden koruyacak tedbirleri alır. Bu tedbirler çocuğun aile yanından alınarak bir kurumda ya da koruyucu aile yanında bakım altına alınması olabilir.

SOSYAL HİZMET KURUM VE KURULUŞLARI

15. BÖLÜM

Kuruluş

Kuruluş, özel gereksinim gruplarına o kuruluş için belirlenmiş alanda verilen hizmetlerin yürütüldüğü, bir bina ve içinde bu amaçla oluşturulmuş döşeme ve diğer kullanım araçlarından oluşmuş bir bütünlüktür. Kuruluş olması için tek başına bunlar da yetmez. Bu masalarda, bu araçlarla çalışan o konuda özel öğretim görmüş elemanlar, çalışanlar olmalıdır.

Kurum

Kurum kuruluşa göre daha üst düzeyde bir kavramdır. Kurum kamuda düzenlenmiş üst örgütlenmeleri anlatır. Kamu hizmetleri verilen daha geniş kapsamlı örgütlenmelerdir. Kurumlar daha merkezî, daha üst düzey hizmet sunarlar.

Örneğin; T.C. Karayolları bir kurumdur. Karayollarına ait bir konukevi, bir kreş birer kuruluştur.

TÜRKİYE'DE SOSYAL HİZMET KURULUŞLARININ TARİHSEL GELİŞME SÜRECİ

Osmanlı Öncesi Dönem

- Türklerin Anadolu'ya gelerek (Öncesi ve sonrasıyla 1071 yılı.) fütüvvet, zaviye ve tekkeler yoluyla örgütlenip sosyal ve siyasal bütünlüklerini sağlama yolunda uğraş verdikleri dönemlerdir.
- Anadolu'ya gelen Türklerin ilk örgütlenme modelleri olan fütüvvetler, zaviyeler ve tekkelerin, Anadolu'daki siyasal ve ideolojik bütünlüğün oluşturulmasında çok büyük bir rol oynadıkları bir gerçektir.
- Bir toplum her zaman için dayanışmayı pekiştiren kurumlaşmalara gereksinim duyar.
- Vakıflar bu amaca da hizmet etmişlerdir.

Osmanlı Dönemi

- Cumhuriyet'ten önce, Osmanlı İmparatorluğu zamanında çeşitli sosyal hizmet kuruluşları vardı. Bunların arasında öncelikle vakıflara bağlı kuruluşlar gelir. Tüm sosyal hizmet kuruluşları hayır sahipleri tarafından hayır amaçlı kurulurlardı. Vakıflara bağlı idiler.
- Vakıfların çatısı altında imaretler (yoksullara yardım için oluşturulmuş hayır kuruluşları), kervansaraylar (uzun yol yolcularının korunaklı olarak geceleyecekleri yapılar), medreseler (eğitim kuruluşları) bulunmaktaydı.
- Darüşşifalar (şifahane; hastane), بیمارhaneler (ruh ve akıl sağlığı için kurumlar), ıslahhaneler (cezaî boyutta iyileştirme evleri; bugünkü adıyla eğitim evleri), darüleytamlar (Dar-ül Eytam; yetimler kapısı, yetimler yurdu), tabhaneler (nekahet evleri, dinlenme yurtları), çeşmeler, hanlar, hamamlar... gibi sosyal hizmet kuruluşları Osmanlı İmparatorluğu döneminde sadece vakıflar kapsamında değil devlet tarafından da kurulmuştur.
- Osmanlılarda ilk imaret 1336 yılında Orhan Gazi tarafından kuruldu. Osman Gazi yoksullara eliyle yemek dağıtırdı.
- Osmanlıların son zamanlarına kadar devam eden bu kurumların yerine sonradan aşevleri kuruldu.
- Sonuç olarak, Osmanlı İmparatorluğunda sosyal güvenlik sosyal yardım sistemine dayanmaktaydı. Bu da bireysel olarak din kurallarına göre yapılan sosyal yardımlar ile vakıfların yaptığı sosyal yardımlar olarak kendini göstermiştir.
- İslam dininin emrettiği zekat, fitre, kurban kesme, adak ve kefaretleme, diğer bağış ve sadakalar şeklinde dar gelirliilere ve muhtaçlara yapılan yardımlar bireysel nitelikli sosyal yardımlardır. Ancak Osmanlı döneminin uzun yıllar başarıyla sürdürülen ve sosyal yapıyı sağlamlaştıran, toplum içinde dayanışmayı arttıran, toplumsal kültürü geliştiren Ahi sistemi de sosyal hizmet yapılanması çerçevesinde kısa da olsa anılmalıdır.

SOSYAL HİZMET MEVZUATI

16. BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR

Mevzuat

Geniş anlamda sağlık, eğitim, adalet mevzuatı gibi mevzuat sosyal mevzuattır. Ancak, mevzuatın derlenmesinde sosyal mevzuat denildiğinde daha çok sosyal hizmet alanlarıyla ilgili mevzuat anlaşılmalıdır. Bu alanlar da sosyal çalışmanın ilgi alanı olan konulardır. Örneğin, çocuk, genç, yaşlı, kadın, engelli, tutuklu ve hükümlü, hasta, alkolik, madde bağımlısı... vb. konularında yazılı hukuk kurallarının tümü sosyal hizmet mevzuatıdır. Sosyal hizmet mevzuatının içinde sadece bu saydığımız konular değil, o alanlarda çalışan mesleklerle ilgili mevzuat ile o alanlarda kurulu olan kamu, yerel, özel ve sivil örgütlenmelerin kurulma ve işletme mevzuatı da girer.

Hukuk

Hukuk haklar sözcüğünün çoğuludur, ancak çok daha geniş bir anlam yüklenmiştir. Bir toplumun düzen ve kurallar içinde sağlıklı yürümesi için gerekli tüm yazılı kurallara hukuk denir. Hukuksuz toplumda kaos olur, yani kargaşa olur, düzen olmaz. Bu anlamda hukuk düzen demektir aynı zamanda.

Toplumsal Düzen Kuralları

Tarihte toplumsal düzen kuralları denildiğinde din, ahlak, görgü ve yazılı hukuk kuralları anlaşılır. Bu tarihsel süreci iyi kavrayınca bugün geçerli olan yazılı hukuk kurallarını anlamak daha kolaylaşır. Yazılı hukuk kuralları deyince bir toplumsal düzeni sağlamak parlamentolarda hazırlanan ve çıkarılan çeşitli mevzuat akla gelir. Bu arada her toplumda yürürlükte olan din, ahlak ve görgü kuralları da devam eder. Parlamentoda hazırlanan ve çıkarılan mevzuat çok çeşitlidir. Bunların başında anayasalar gelir.

Anayasa

Anayasalar bir ülkede hazırlanan en üst düzeydeki yazılı hukuk kurallarıdır. Diğer tüm mevzuat buna uygun olmak zorundadır. Anayasa ile çelişen bir yasa ya da başka bir yazılı düzenleme olamaz. Her ülkenin kabul ettiği birtakım uluslararası antlaşma ve sözleşmeler, kararlar, ilkeler de olabilir. Bunlar da anayasa çerçevesinde o ülkenin parlamenter kurallarına göre o ülkenin yazılı hukuk kuralı haline getirilir. Yasayla kabul edilir. Demek ki anayasadan sonra yasalar (kanunlar) geliyor.

Kanun

Yasa ile kanun aynı şeydir, aynı anlamdadır. Birbirinden farkı yoktur. Yasa anayasadan sonra çıkarılan en üstteki hukuksal düzenlemedir. Parlamentoda kabul edilir. Türkiye Cumhuriyeti parlamentosunun adı Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Yasadan sonra Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, yönetmelik, genelge, yönerge gelir. Bunların her biri kendisinden bir üstte olan yazılı hukuk düzenlemelerine aykırı olmamak koşuluyla onun daha ayrıntılı yazılmış olanlarıdır. Bunların hepsi birlikte bir hukuksal bütünlük oluşturur. Tamamına mevzuat denir.

Mevzuatın Derlenmesi

Mevzuat kendi içinde daha kolay ulaşılması için çeşitli şekillerde derlenir. Sağlık mevzuatı, eğitim mevzuatı, trafik mevzuatı gibi... Sosyal hizmet mevzuatı da bunlardan biridir. Sosyal hizmet alanları ile ilgili mevzuat bu kapsama girer. Çocuklarla, yaşlılarla, engellilerle... yani sosyal hizmet elemanlarının çalıştığı birey ve konularla ilgili her türlü mevzuat sosyal hizmet ya da sosyal hizmetler mevzuatıdır.

Anayasalarda ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında da sosyal hizmetlerle ilgili maddeler vardır. Bunlar sosyal hizmetlerle ilgili en üst düzeydeki yazılı ulusal düzenlemelerdir. Kendisinden aşağıda olan mevzuat için yol göstericidirler. Uluslararası sosyal hizmet mevzuatı da bir ülke tarafından benimsenip ulusal mevzuat kapsamına alınırsa o ülke mevzuatının bir parçası olur. Örneğin uluslararası düzeyde evlatlık alma ya da ver-

SOSYAL ÇALIŞMA MESLEĞİNİN ETİK İLKE VE DEĞERLERİ

17. BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR

Etik

Batı literatüründe etik (ethos); insanlar arasındaki ilişkilerin temelinde yer alan değerleri inceleyen, ahlakî bakımdan iyi veya kötü, doğru veya yanlış olanın niteliğini ve temellerini araştıran bilim dalıdır. Etiğin bir diğer kullanımı ise “doğru” veya “yanlış” ile “iyi” veya “kötü” olarak varsayılan şeylerle ilgili, insan davranışlarını şekillendiren standartlar ve kurallar bütünüdür.

Felsefik Açıdan Etik Türleri

Normatif Etik: Ahlak değerleri ve davranış biçimlerinin mahiyetini, doğruluğunu ve geçerliliğini normatif (kaidevi) ilkelere göre araştırır.

Deskriptif Etik: Ahlakî hükümlerin psikolojik, siyasi, sosyal ve tarihî sebeplerini deskriptif (betimsel, tasviri) olarak araştırır.

Meta Etik: Normatif ve deskriptif etik çerçevesinde ahlakî ve gayriahlakî değerlerin ve davranış biçimlerinin birbirleri ile ilişkileri ve sınırlarını araştırır.

Sosyal Hizmet Etiğinde En Çok Kabul Gören Etik İlkeler

- Bireyselleştirme
- Duyguların anlamlı dışa vurumu
- Kontrollü duygusal katılım
- Kabul etme
- Yargılayıcı olmayan tutum
- Kendi kaderini tayin
- Gizlilik

Değer

Değerler, insanların tutum ve davranışlarını etkiler; tutum ve davranışları belirleme, biçimlendirme ve yönlendirmede önemli rol oynar. Bireylerin önemli problemlerini ve o kişinin benimsedikleri değerler hakkında güvenilir bilgileri dikkate almadan anlamak, değerlendirmek ve yorumlamak zordur. Bireyin sahip olduğu kültürel değerler, ahlakî değerler, insanî değerler, toplumsal değerler ve daha sayabileceğimiz birçok değer bireyin davranış sistemlerinde önemli rol oynar.

Bireyde davranış ortaya çıkarken sahip olduğu değerlerle şekillendiğinden bireyin davranışları değer sisteminden ayrı değerlendirilemez.

Beş Evrensel Değer

- Sevgi
- Hakikat
- İç Huzur
- Doğru Davranış
- Şiddetten Kaçınma

Meslekî Etik

Meslek etiği, belirli bir meslek grubunun, meslek üyelerine emreden, onları belli kurallarla davranmaya zorlayan kişisel eğilimlerini sınırlayan, yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan, meslekî rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan meslekî ilkeler bütünüdür.

Meslekî Etik İlkeleri

Doğruluk İlkesi

Doğruluk, doğru sözlülük ve güvenilirliğe işaret eden bir kavramdır. Etik davranış, başkaları ile ilişkilerde dürüst olmayı ve içtenliği gerektirir. İçten ve dürüst davranmayanlar, ilişkilerde kendi sonlarını hazırlar ve güven ortamı ortadan kalkar.

Yasallık İlkesi

İş hayatında üretilen her türlü malın üretiminde ve çalışanlarla ilgili problemlerin çözümünde yasalara bağlı kalmak da meslekî etik ilkelerindedir. Günümüzde iş yaşamında gerek üretim alanını gerekse çalışma hayatını düzenleyen yasalar mevcuttur. Hatta yalnızca devletlerin değil, uluslararası bir takım kuruluşların da bu konuda etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Yeterlik İlkesi

İş hayatında her gün gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmeleri takip etmek, kendini yenilemek, iş hayatına uyarlamak meslekî etik ilkeleri arasında önemli yer tutmaktadır.

SOSYAL HİZMET UYGULAMA SÜREÇLERİ

18. BÖLÜM

Sosyal Hizmet Uygulaması

Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği ve Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu mesleğin uluslararası tanımını şu şekilde yapmışlardır:

Sosyal Hizmet Uygulamasının Amaçları

Yapısı itibarıyla teorik ve uygulama alanını içinde barındıran ve uygulama alanı daha ağır basan bir meslek olan sosyal hizmetin uygulamasını Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği beş temel amaç üzerine bina etmektedir:

1. Problem çözme sürecini etkinleştirmek, baş etmek ve insanların gelişimsel kapasitelerini artırma

“Çevresi içinde insan” kavramını kullanma bağlamında sosyal hizmet uygulamasının odağında “insan” bulunmaktadır. Bu odakla bir sosyal hizmet uzmanı kolaylaştırıcı görevi görür. Bu rolde uzman bir danışmanın, öğretmenin, bakım elemanının ve belli davranışları değiştiren kişinin tüm aktivitelerini üstlenmiş olmaktadır.

2. İnsanları kendilerine kaynak, hizmet ve fırsat sağlayan sistemlerle ilişkilendirmek

Esas olarak arabuluculuk olarak ifade edilebilecek olan bu görevde sosyal hizmet uzmanı, müracaatçı ile kaynağı arasında ilişki kurma görevini yerine getirmiş olmaktadır.

3. İnsanlara kaynak ve hizmet sağlayan sistemlerin insancıl çalışmaları ve etkinliğini özendirmek

Sosyal hizmet uygulamasının odağı, insanların iletişim içinde olduğu sistemlerdir. Bu düzeyde bir uzmanın yerine getireceği rolleri şunlardır:

a. Savunucu rolü: Müracaatçıların sahip olması gereken temel hakları noktasında savunuculuk görevini görür.

b. Program geliştirici: Uzman, sosyal ihtiyaçları karşılayabilecek program ve teknolojileri tasarlama ve özendirme ihtiyacı duyar.

c. Denetçi: Uzman, diğer görevlileri denetleyerek hizmet dağılımlarının etkililiğinin ve verimliliğini artırma yollarını arar.

d. Eşgüdüm Sağlayıcı: İnsan ve hizmet kaynakları arasında iletişim ve eşgüdümü artırma yolu ile bir dağılım sistemi geliştirmeyi hedefler.

e. Danışman: Kurum ve kuruluşlara hizmetlerin etkin sunumu için rehberlik verme yollarını araştırır.

4. Sosyal Politikaları Geliştirmek ve İyileştirmek

Sosyal hizmet uzmanının uygulamadaki temel amaçlarından biri planlayıcı ve politika geliştiricidir. Bu rollerde uzmanlar yeni konum ve politikaları uyarlama yollarını araştırır, geliştirir ve uygun olmayanların veya verimsiz olanların elenmesini sağlarlar. Bu anlamda aktivist rolü alabilir ve savunuculuk yapabilirler.

5. İnsan ve Toplum Refahını Özendirmek

Sosyal hizmet mesleği, tüm insanoğlunun refahını yükseltmek ve topluluk refahını özendirmek için uygulanır. Özellikle yoksulluğu, baskıyı ve diğer sosyal adaletsizlik biçimlerini en alt düzeye indirmek için uygulanır.

Bu temel amaçların yanında Sosyal Hizmet Eğitim Konseyi de sosyal hizmetin amacını şöyle tanımlamaktadır:

a. Sosyal hizmet mesleğinin amacı, insan ve topluluğun refahını teşvik etmektir,

b. Birey ve çevre yapısı ile küresel bir bakış açısı bağlamında insanların farklılıklarına saygı ve bilimsel araştırmaya dayalı bilgi ile yönlendirilecek sosyal ve ekonomik adaleti sağlamak,

c. İnsan haklarını sınırlayan şartların önlenmesi,

d. Yoksulluğun ortadan kaldırılması,

e. Toplum içindeki her birey için yaşam kalitesini yükseltmeyi araştırma yolu ile gerçekleştirmektir.

SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ ÖZELLİKLERİ, YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

20. BÖLÜM

MÜDAHALE

Müdahale, sosyal hizmet uzmanının bireyin çeşitli sorunlarının çözümü için onunla birlikte somut olarak eyleme geçmesidir. Planlı değişim süreci içinde kendisinden bir önceki aşama olan planlama aşamasında belirlenmiş sorunların çözümü için harekete geçilen aşamadır.

MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

Bireyle sosyal hizmet uygulaması için kullanılan müdahale yöntemleri, müracaatçı ile çalışan profesyonele kuramsal bir temel ve uygulamaya ilişkin bir yapı sağlar. Bununla birlikte müdahale hiç şüphesiz değerlendirme gibi sosyal hizmet sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Müdahale içermeyen bir değerlendirmede planlı değişim süreci eksik kalacaktır. Ne var ki son yıllarda sosyal hizmet uzmanları çalıştıkları kamu kurumlarında ilgili mevzuat hükümlerinin ve kurum amaçlarının etkisiyle vaka yüklerinin çok olması nedeniyle müdahaleden daha çok -daha önceki aşama olan değerlendirme ağırlıklı mesleki çalışmalar yürütmektedir.

YÖNTEM SEÇİMİ

Bireyle sosyal hizmet uygulamasında kullanılan müdahale yöntemleri hem birbirine karşıtık gösteren hem de birbirini tamamlayan kuramsal temellere dayalıdır. Her yöntemin kendisine özgü değerlendirme ve müdahale süreçleri vardır. Her birisi bireyin durumuyla ilgili farklı türde bilgilerin alınmasını ve kullanılmasını gerektirir. Örneğin; görev-merkezli yöntem, bireyin şimdiki durumunu oluşturan nedenlere ve başvurulacak pratik çözümlere ilişkin bilgilere ihtiyaç duyar. Bununla birlikte, daha önce değindiğimiz psikososyal vaka çalışması, bireyin geçmiş deneyimlerine ilişkin bilgilere ve yaşantılara odaklanır.

GÖREV MERKEZLİ VAKA ÇALIŞMASI

1970'lerde, sosyal hizmet uzmanları William Reid ve Laura Epstein tarafından geliştirilmiş görev merkezli yöntemin kökenleri sosyal hizmet disiplinine aittir.

Bu yöntem, sorunların nedenleri yerine, yol açtığı sonuçlar ve uygulama yoluyla ulaşılabilecek hedefler üzerine odaklanır ve müracaatçının gerçekleştireceği eylemlerle sosyal işlevselliğini geliştirme amaçlanır. Reid ve Epstein yöntemi, kısa dönem sorun çözme odaklı bir sosyal hizmet müdahalesi olarak tanımlanmaktadır. Bu yöntemin temel stratejisi, müracaatçıların yaşam durumlarına yönelik sorun çözme eylemlerini gerçekleştirmelerini içermektedir.

Görev merkezli vaka çalışması şu nitelikteki sorunlarda etkili bir yöntem olabilir:

- ⊙ Kişilerarası anlaşmazlıklar
- ⊙ Sosyal ilişkilerdeki sorunlar
- ⊙ Resmi örgütlerle yaşanan sorunlar
- ⊙ Rol ve sorumluluklara ilişkin sorunlar
- ⊙ Karar sorunları
- ⊙ Tepkisel duygusal stres durumları
- ⊙ Kaynak yetersizlikleri
- ⊙ Psikolojik ve davranışsal sorunlar

Yöntemin Kuramsal Temeli

Görev-merkezli yöntemin büyük ölçekli bir kuramsal temeli yoktur. Bununla birlikte yöntem, değişimi gerçekleştirmek için güncel sorunlara odaklanmanın önemli olduğu ve bu sorunlar üzerinde çalışılması gerektiği varsayımına dayanmaktadır. Gün yüzüne çıkmış olup da geçmişle bağlantısı bulunan sorunların bazılarında geçmişe odaklanmanın bireye bir yararı bulunmadığı düşünülmektedir.

Görev-merkezli yöntem yoluyla geçmiş yerine şimdiye odaklanarak birçok sorunun çözülebileceği savunulur. Yöntemin kapsamlı bir kurama dayanmadığı belirtilse de insanların toplum içinde nasıl geliştiği, değiştiği ve sağlıklı işlev gördüklerine ilişkin kuramsal varsayımları bulunmaktadır.

SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

21. BÖLÜM

ÖN GÖRÜŞME, ÖN DEĞERLENDİRME, EVDE MÜLAKAT, GEREKSİNİM VE SORUN DEĞERLENDİRME VE PLANLAMA AŞAMASI

- ⊙ Sosyal hizmet uzmanı ve müracaatçı arasındaki mesleki ilişki pek çok kritik unsur içermektedir ve görüşmelerde dikkat edilmesi gereken çok sayıda unsur vardır.
- ⊙ Sosyal hizmet uzmanları bireylerle sosyal hizmet uygulamasını gerçekleştirirken sistem yaklaşımını göz önünde bulundurlar. Birey ve toplum birbirlerine bağlıdır. Davranış ve tutumlarımız toplumsal faktörlerden etkilenir.
- ⊙ Sosyal hizmet uzmanı müdahale sürecine geçmeden önce oldukça önemli ve tüm süreci de etkileyecek olan ön değerlendirme aşamasında da gereksinim ve sorunların belirlenmesi aşamasında da önemli rollere sahiptir.
- ⊙ Bu bağlamda müracaatçı ile kurulan ilk temas ve bunun niteliği, tüm mesleki çalışmanın aşamalarını doğrudan etkilemektedir. Görüşme bir anlamda saptanmış amaç ya da gündemin ele alınmasıyla başlamış olur. İlgili, samimiyet, sıcaklık, kabul, empati kurulan ilişkinin boyutunu görmek ve mesleki ilişkinin amaca ulaşmasını sağlamak açısından önemlidir.
- ⊙ Profesyonel ilişkide sosyal hizmet uzmanı, kendisine bir sorun ya da aksaklık nedeniyle başvuran müracaatçısının ihtiyaç ve isteklerine göre hareket etmeli ve iletişimde dengeyi sağlamalıdır.
- ⊙ Görüşme sürecinde sosyal hizmet uzmanı müracaatçının iletişim bilgilerini eksiksiz almalıdır.

- ⊙ Ön değerlendirme için sosyal hizmet uzmanının müdahale düzeylerine yönelik yani mikro, mezo ve makro boyutlarda gereksinimleri ele alması ve müracaatçıyı değerlendirirken çok boyutlu yaklaşması oldukça önemlidir. Ön değerlendirme belirli bir soruna veya meseleye etki eden değişkenlerin mikro, mezo ve makro açılardan incelenmesi ve belirlenmesidir.
- ⊙ Bir müracaatçının yaşadığı sorunlarının çok boyutlu ele alınışı, müracaatçının güçlü yönlerinin de keşfi ile ilerleyen bir süreçtir. Sosyal hizmet uzmanı mesleki görüşmelerde müracaatçının değerlendirmesini yaparken gözlem tekniğinden de yararlanmalı, mülakatlarda sessizlik olduğu zaman sessizliğin yönetim ilkelerine uygun davranmalıdır.
- ⊙ Sosyal hizmet uzmanı ön değerlendirme aşamasındaki mülakatlarda müracaatçı ve içinde bulunduğu durumu bütüncül bir yaklaşımla ele almalıdır.
- ⊙ Sosyal hizmet uygulamasında gerekli olan durumlarda evde de mülakat yapılır. Sosyal hizmet uzmanları evdeki görünüme dikkat etmeli ve bunun değerlendirme sürecinin bir parçası olduğunu aklında tutmalıdır.
- ⊙ Görüşme sırasında sosyal hizmet uzmanı müracaatçının toplumsal kaynaklardan ne ölçüde ve nasıl yararlandığını öğrenmelidir.
- ⊙ Bireylerle sosyal hizmet uygulaması tamamen profesyonel bir süreç olup müracaatçının bulunduğu yerden başlama ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır. Sosyal hizmet uygulamasında acil gereksinimler hızlıca karşılanmalıdır.
- ⊙ Sosyal hizmet uzmanı ihtiyaç duyduğu zaman diğer meslektaşları ve profesyoneller ile iş birliğine girerlidir.

SOSYAL ÇALIŞMA-SOSYAL HİZMET İLE İLGİLİ KURAMLAR VE MODELLER- YAKLAŞIMLAR

22. BÖLÜM

SOSYAL ÇALIŞMA/SOSYAL HİZMET İLE İLGİLİ KURAMLAR VE MODELLER/ YAKLAŞIMLAR

Sistem Kuramı

- ⊙ Sistem kuramı farklı sistemleri tanımaya ve onların birbirleriyle bağlantılarını ve birlikte işleme ilkelerini ortaya koymaya çalışır.
- ⊙ Sosyal çalışmada sistem kuramının amacı, sosyal çalışmacının müracaatçının davranış ve işlevselliğini dinamik olarak etkileyen biyolojik ve sosyal sistemlere odaklanmasına yardım etmektir.
- ⊙ Sistem kuramı, sosyal çalışmacıya müracaatçıyı ve onun çevresiyle olan ilişkilerinin birer sistem olarak kurgulayacağı analitik bir bakış açısı geliştirmesine yardımcı olur.

Sistem Kuramının Temel Kavram ve Varsayımları

- ⊙ Sistem, birbiriyle ilişkili ve bağlantılı eleman ve etkinliklerden oluşan ayrıştırılmaz, organize ve işleyen bir bütündür.
- ⊙ Sistem çok düzeyli hiyerarşik yapılardan oluşan ve belirli bir şekilde davranan bir bütündür. Sistem çok sayıda kısımdan oluşabilir. Bir sistemin parçaları arasında simbiyoz bir ilişki bulunur. Buna ortak yaşam denir. Yani bir sistem birbiriyle birlikte var olan birbiriyle birlikte, birbirine bağlı olarak yaşayan elemanlardan oluşur. Bir başka deyişle, birbiriyle ilişkiyel bağlarla bağlanmış elemanlar bir sistem oluştururlar.
- ⊙ Her sistemin birtakım sınırları vardır. Sosyal bir **sistemin sınırları** o sisteme ait olanlar ve olmayandan oluşur.
- ⊙ Sistem perspektifiyle analize tâbi tutulan sistem **odak sistemdir**.
- ⊙ Bir **odak sistemde** başka **alt sistemler** tanımlamak mümkündür.

- ⊙ Beraberce var olan sistemlere **simbiyoz sistemler** denir.
- ⊙ Her sistem daha büyük bir sistemin, bir **üst-sistemin** parçasıdır. Örneğin ebeveyn sistemi aile sisteminin bir parçasıdır. Aile sistemi anababa sisteminin üst sistemidir.
- ⊙ **Açık sistem** dışardan etkileşimlere açık elemanları değişebilen bir sistemdir. Tüm biyolojik ve sosyal sistemler **açık sistemdir**. Sistemler açıklık seviyelerine göre değişiklik gösterir.

Sistem Kuramının Sosyal Çalışmada Kullanılması: Pincus ve Minehan Modeli

Sistem kuramı (ya da sistem yaklaşımı) sosyal hizmet çalışmalarında sıkça kullanılmaktadır. Sosyal hizmet içinde sistem yaklaşımının en sık kullanılma biçimiyse Pincus ve Minehan'ın (1973) ortaya attıkları model çerçevesinde olmaktadır.

Pincus ve Minehan Modeli'ne göre sosyal çalışma uygulamasında dört temel sistem vardır.

1. Değişim Ajanı Sistemi
2. Müracaatçı sistemi
3. Hedef Sistem
4. Eylem Sistemi

Zastrow (1999), Pincus ve Minehan Modelini aşağıdaki gibi açıklamaktadır.

1. Değişim Ajanı Sistemi

Değişim ajanı sistemi, özellikle planlı değişimi yaratmak için kurulmuş olan kurumlarda çalışan sosyal çalışmacılardan oluşur. Sosyal çalışmacıları çalıştıran kurum ve kuruluşlar da değişim ajanı sisteminin bir parçasıdır (Zastrow, 1999: 72). Buradaki çalıştıran kurum vurgusu önemlidir. Çünkü bu vurgu değişim ajanlığı işinin gönüllük temelinde değil, profesyonellik temelinde yapılabilecek bir iş olduğunu ortaya koymaktadır.

PLANLI DEĞİŞME SÜRECİ VE AŞAMALARI

23. BÖLÜM

PLANLI DEĞİŞME SÜRECİ VE AŞAMALARI

Değişim yaşamın belki de değişmez ögesidir. Değişim dışarıdan gelip bize kendini dayattığı kadar, bireylerin de kendi çevrelerini değiştirme gücü başka birey, topluluk hatta toplum ve mekânları etkileyebilir. Değişim hem çevresinden bireye doğru gelebilir, bu da çok zaman bir uyum (adaptasyon) sürecini beraberinde getirir, hem de bireyin kendisinde olabilir ve çevresini etkileyebilir. Dışarıdan gelen değişime ayak uydurmakta zorlanıldığında ya da birey kendi içindeki değişimlerle baş etmekte zorlandığında ya da var olan durumunu değiştirmek isteyip, ancak bunu tek başına gerçekleştiremediğinde sosyal çalışmacıya başvurabilir. Sosyal çalışma ile bir değişim yaratmak için yapılan faaliyetlerin demetine sosyal çalışma müdahalesi ya da planlı değişim süreci denir. Çünkü günlük yaşamdaki değişimin tersine sosyal çalışma ile, hedefi olan, o hedefe planlı bir şekilde ilerleyen bir süreç, bir planlı değişim süreci üretilir.

PLANLI DEĞİŞİM SÜRECİNİN AKTÖRLERİ

Değişim ajanı sistemi: Sosyal çalışmacı ve çalıştığı kurumdur.

Müracaatçı sistemi: Sosyal çalışmacıyla birlikte bir değişimi isteyen ya da değişimin yaratılmak istendiği birey, grup, aile, topluluk ya da örgütlerdir.

Hedef sistem: Değiştirmek istediğimiz şey, yani değişimi amaçlanan birey, aile, grup, örgüt ya da topluluktur.

Eylem sistemi: Sosyal çalışmacının söz konusu değişimi yaratma yönünde birlikte çalıştığı ya da işbirliği yaptığı tüm birey, grup, örgüt ve topluluklardır.

PLANLI DEĞİŞİM SÜRECİNİN AŞAMALARI

1. Bilgi Toplama

Sosyal çalışmacı her müdahale sürecine müracaatçının bulunduğu yerden başlar. İlk görüşmede müracaatçı sorunlarını açıkça ifade edemeyebilir. Önemli olan ilk görüşmede müracaatçıyla tanışmak, güven bağı kurmak ve olumlu bir atmosfer yaratmaktır. Bu sıcaklık yakalanıp, güven duygusu gelişince, müracaatçının kendisini sorunlarını anlatmaya hazır hissettiği zaman anlatımları dinlenir, durumunu daha iyi anlamak için kendisine sorular sorulur. Bu aşamada amaç, müracaatçıyla bir ilişkiye başlamak, onun sorunları hakkında bilgi sahibi olmak, ne tür bir sosyal hizmete gereksinimi olduğunu anlamaktır.

2. Bilgiyi Değerlendirme

Mesleki beceriler müracaatçının anlatısını, sorularımızın yanıtlarını, konu hakkında topladığımız bilgileri değerlendirmemiz ve sorunlarını tespit etmemiz, çevresi içindeki ilişkilerini analiz ederek güçlü ve zayıf yanlarını anlamamız için gereklidir. Böylece nelerin değişmesinde yarar olabileceği, nelerin değişebileceği ve nasıl değiştirilebileceği hakkında ilk fikirlerimiz oluşmaya başlar.

3. Sorunu Tanımlama (Mikro, Mezzo, Makro Düzeylerde Tanımlama)

Bu sürecin ilk aşamasında somut verileri soyutlar ve bunu kuramsal ve kurumsal bilgilerimizle harmanlarız. İkinci aşamada soyut ya da kuramsal düşüncelerimizi ya da sosyal hizmet sistemine dair bürokratik bilgimizi tekrar soyuttan somuta ve hatta basite indirger ve müracaatçı ile paylaşıyoruz.

SOSYAL ÇALIŞMACININ SAHİP OLMASI GEREKEN BECERİLERİ

24. BÖLÜM

SOSYAL ÇALIŞMACININ SAHİP OLMASI GEREKEN BECERİLERİ

Beceri, bir işi yapabilme kapasitesidir. Sosyal çalışmada beceri hem uygun durumlarda uygun müdahale tekniklerinin seçilmesini hem de seçilen tekniklerin uygulanabilmesini içerir.

Sosyal Çalışma Uygulamasında Becerileri Türleri

1. Bilgi toplama ve değerlendirme
2. Profesyonel benlik kullanımı
3. Birey, grup ve topluluklarla uygulama
4. Değerlendirme

Sosyal çalışmacı mesleki değer temelinde ve her düzeydeki müracaatçı ile çalışma becerilerini geliştirmelidir. Uygulama ve uygulama becerilerinin içerisinde şunlar vardır: Müracaatçı sistemleri ile nasıl ilişki kurulacağı, onlara sosyal çalışmacıyla bilgileri nasıl paylaşacağı konusunda yardımcı olmayı, harekete ya da eyleme geçmek için olası seçenekler sunmayı, sunulanlardan hangisinin seçileceğini beraberce belirlemeyi, bu belirlemeden sonra spesifik plan yapmayı, bu planları uygulamayı, uygulama sonucunda meydana gelen değişme ya da gelişmeyi değerlendirmeyi ve sosyal çalışmacı sistemi ile müracaatçı sisteminin sonlandırılmasını ve izlemeyi kapsar. Kısaca beceriler planlı dönüşüm sürecini tasarlayabilmeyi, uygulayabilmeyi, değerlendirebilmeyi ve kayda geçirebilmeyi içerir.

Bir sorunu çözmek üç aşamada analiz ve müdahale gerekir. Her üç aşamada da uygulama yapabilmek için bazı becerilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

MİKRO BECERİLER

Mikro beceriler bireyle ilgili ve kişilerarası ilişki kurma becerileridir. Bu becerilerden sık kullanılan bazılarını şöyle özetleyebiliriz:

Dinleme Becerisi

Karşımızdaki dinlemek öğrenmemiz gereken bir beceridir. Sıkılmadan sözünü kesmeden, anlayarak dinlemek etkili bir dinlemektir.

Sözlü İletişim Becerileri

Bire bir insanlar arasında olduğu için mikro beceridir, Ancak her düzey müdahalede gerekli bir temel beceri, mesleğin belkemiğidir. Birey, aile ve terapötik gruplarla olduğu kadar çalışılan kurum içinde de her an kullanması ve geliştirilmesi gereken bir beceridir. Sözlü iletişim becerilerinin bazı unsurları şöyle özetlenebilir:

- İyi bir dinleyici olmak,
- İletişim için gereken zamanı ayırmaya hazır olmak,
- Herkesin her şeyi aynı şekilde anlamayacağını baştan kabul edip, biraz yanlış anlaşılmaya hazırlıklı olmak, hoşgörülü olmak,
- Karşısındaki konuşurken susmak, çünkü konuşurken dinleyemezsiniz;
- Sabırlı olmak,
- Mesajınızı en anlaşılır biçimde vermeye çalışmak,
- Sözlerinizin ve davranışlarınızın sorumluluğunu almaya hazır olmak,
- Açık, anlaşılır ve çok hızlı olmayan biçimde konuşmak,
- Konuşmanızda verdiğiniz mesajların anlaşıldığını kontrol etmek, yorumlar için beklemek, sorular sormak.

SOSYAL ÇALIŞMACININ MESLEKİ ROLLERİ

25. BÖLÜM

SOSYAL ÇALIŞMACININ MESLEKİ ROLLERİ

Her mesleğin kendine özgü rolleri ve işlevleri vardır. Örneğin, tıp doktorları hastalıkları teşhis ve tedavi ederler, aynı zamanda hastalıkları önleyici halk sağlığını iyileştirmeyi ve sürdürmeyi sağlayan koruyucu önleyici hekimlik gibi rol ve işlevleri üstlenirler. Hekimlik mesleğinin işlevi toplumdaki bireylerin sağlıklarını korumak, hastalıklarını iyileştirmektir. Maden işçiliği, ağır ve hafif sanayii için gerekli ham maddelerin sağlanması işlevini gören meşakkatli bir meslektir. Tıpkı diğer meslekler gibi sosyal çalışmanın da mesleki işlev ve rolleri vardır.

Sosyal Çalışmacının Roller ve İşlevleri

Arabuluculuk Rolü

Sosyal çalışmacı, sosyal hizmetlerle kaynakları birbirine bağlar. Arabuluculuk rolü çerçevesinde müracaatçıyla kaynakları buluşturma sorumluluğu da vardır. Sosyal çalışmacı, müracaatçının ihtiyaçlarını tespit eder, durumunu değerlendirir, kendisine aktarılacak çeşitli kaynaklardan yararlanma konusundaki motivasyonunu ve becerilerini tespit eder ve kendisine en uygun kaynaklara erişimi için yardım eder.

Arabuluculuk Rolünün İşlevleri

- ☐ Müracaatçının durum analizinin yapılması,
- ☐ Kaynakların analizinin yapılması,
- ☐ Uygun kaynağa yönlendirme,
- ☐ Sosyal hizmet sistemi içinde bağlantıları kurma.

Savunuculuk Rolü

Savunuculuk rolü, müracaatçıya kaynaklara ulaşma ve hizmet alma haklarının sağlanması için yardım etme, birey ya da grupları olumsuz etkileyen program ve politikaların değişimi için etkin mücadele etme rolüdür.

Savunuculuk Rolünün İşlevleri

- ☐ Müracaatçı ya da vaka savunuculuğu.

- ☐ Sınıf savunuculuğu: Sosyal sınıf ya da toplumsal grupların insan haklarına erişimi ve sosyal adaletin sağlanması için savunuculuk.

Eğitmenlik Rolü

Eğitmenlik rolü, müracaatçılara ve kamuoyuna sosyal sorunları önlemek, çözmek ve sosyal işlevselliği arttırmak için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması çabasıdır. Bu rol ilgili birey ve gruplara tavsiyeler vermeyi, bir olayın olası sonuçları konusunda kendilerini bilgilendirmeyi, sorun çözme tekniklerini öğretmek gibi etkinlikleri içerir.

Eğitmenlik Rolünün İşlevleri

- ☐ Gündelik yaşam ve sosyal becerileri öğretmek: Bu çok geniş bir bilgi alanıdır. Basit gibi görünen ama bilinmemesi çok büyük sorun yaratan gündelik yaşam bilgilerinin öğretilmesini içerir. Örneğin, faturların nasıl ödeneceği, muhtara kayıt yaptırılacağı, ikametın nasıl alınacağı gibi.
- ☐ Davranış değişimini desteklemek: Bu başlıbaşına bir müdahale biçimidir. Davranışı değiştirmeye yardımcı olmak sosyal çalışmacı için rol modeli olabilir. Kişinin değer karmaşasını çözmesine yardımcı olabilir. Bunun için de sosyal çalışmacı davranışçı terapi modelini kullanabilir.

Klinik Uzmanlık ve Danışmanlık Rolü

Klinik uzmanlık ve danışmanlık rolü, müracaatçıların duygularını tanımlarına ve anlamalarına ya da davranışlarını değiştirmelerine yardımcı olarak sosyal işlevselliklerini artırma rolüdür. Psiko-sosyal danışmanlık ya da psiko-sosyal tedavi gibi etkinlikler bu rol çerçevesinde gerçekleştirilir.

Klinik Uzmanlık ve Danışmanlık Rolünün İşlevleri

- ☐ Psiko-sosyal değerlendirme ve tanı (teşhis).
- ☐ Süreklilik arz eden bir durumda bakım: Sosyal çalışmacılar sadece çözülebilir sorunlarla karşılaşmazlar. Örneğin, terminal (ölümcül) evrede hasta olan ya da ağır engelli olan kişilerin bu durumları değiştirilebilir ya da çözülebilir değildir. Böyle vakalarda sürecin en yumuşak biçimde deneyimlenmesi, kişi-

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi
1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20
Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 29 95 - Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.datayayinlari.com | bilgi@datayayinlari.com

